

ONDERZOEK VERDUURZAMING BEDRIJVEN IN NEDERLAND

5-meting

D V J I N S I G H T S © 2 0 2 4

REPORT FOR
Robert Gunther | ING Media Relations

DATE
18/03/2024

Agenda

1.

Achtergrond

2.

**Houding omtrent
verduurzaming**

3.

**Gedrag omtrent
verduurzaming**

4.

**Impact van
verduurzaming**

5.

**Eisen vanuit de keten &
ESG-criteria**

6.

Geopolitieke onrust

7.

**Overheidsbeleid omtrent
duurzaamheid**

8.

**Financiëring en rol van
financiële instellingen**

Achtergrond

STEEKPROEF

1-meting	n=264
2-meting	n=259
3-meting	n=249
4-meting	n=205
5-meting	n=130

WEGING

Er is gewogen naar de representatieve verdeling van de zakelijke subgroepen binnen het totale sample.

VELDWERK PERIODE

1-meting:	20 december 2019 tot 9 januari 2020
2-meting:	19 november tot 9 december 2020
3-meting:	14 januari tot 27 januari 2022
4-meting:	16 februari tot 15 maart 2023
5-meting:	12 februari tot 11 maart 2024

DOELGROEP

Het topmanagement (CEO, CFO, etc.) van bedrijven met 50 tot 1000 FTE. Daarnaast dient het bedrijf geen dochteronderneming van een multinational te zijn.

Dienstverlening is wederom de meest voorkomende sector. Verder is het aandeel bedrijven dat klant is bij ING hoger dan de meting van vorig jaar. Dit heeft geen effect op de resultaten.

SECTOR

	1-meting	2-meting	3-meting	4-meting	5-meting
Dienstverlening	32%	28%	18%	31%	34%
Anders	10%	8%	11%	6%	15%
Transport en logistiek	9%	13%	14%	8%	14%
Industrie	17%	18%	12%	21%	11%
Bouw	5%	6%	16%	8%	7%
Food & Agri	6%	7%	5%	7%	6%
Retail	5%	8%	8%	8%	6%
Gezondheidszorg	12%	7%	4%	8%	3%
Vastgoed	3%	3%	6%	2%	3%
Automotive	2%	2%	1%	1%	1%

Vraag: In welke sector is uw bedrijf voornamelijk actief?

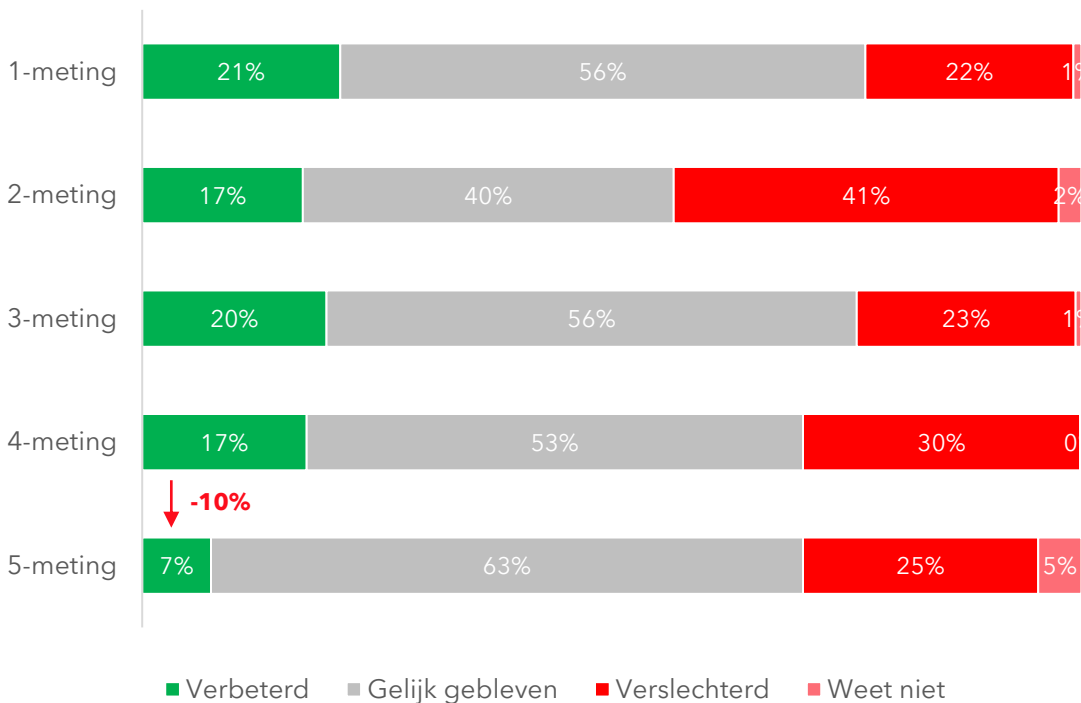
PRIMAIRE BANK

	1-meting	2-meting	3-meting	4-meting	5-meting
ING	24%	27%	18%	20%	29%
ABN Amro	27%	23%	31%	34%	24%
Rabobank	33%	30%	22%	29%	33%
SNS (De Volksbank)	1%	5%	3%	1%	0%
ASN Bank	2%	2%	7%	4%	4%
Triodos Bank	4%	1%	3%	4%	0%
Knab	1%	2%	3%	1%	0%
Bunq	0%	2%	3%	2%	0%
Deutsche Bank	0%	3%	4%	1%	2%

Vraag: Welke bank is voor uw onderneming/het bedrijf waar u werkzaam bent de belangrijkste bank?

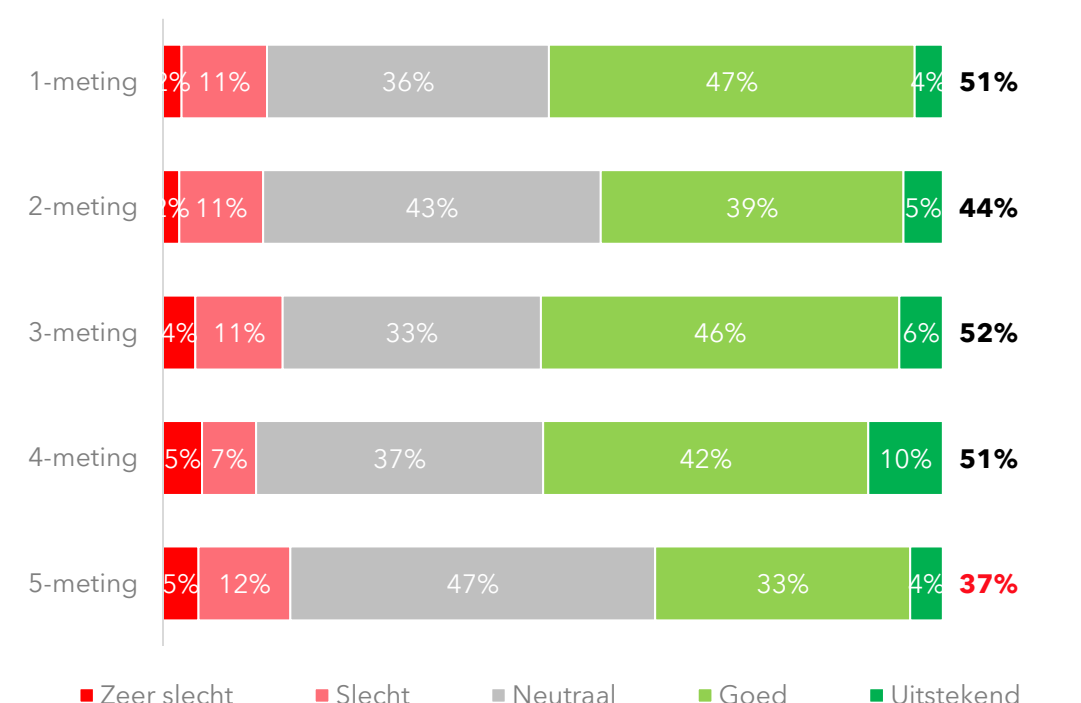
Het beeld van het ondernemersklimaat in Nederland is negatiever dan een jaar geleden.

AFGELOPEN HALF JAAR

Vraag: Is het ondernemersklimaat het afgelopen half jaar:

HUIDIG

Vraag: Wat vindt u van het huidige ondernemersklimaat in Nederland?

Agenda

1.

Achtergrond

2.

Houding omtrent
verduurzaming

3.

Gedrag omtrent
verduurzaming

4.

Impact van
verduurzaming

5.

Eisen vanuit de keten &
ESG-criteria

6.

Geopolitieke onrust

7.

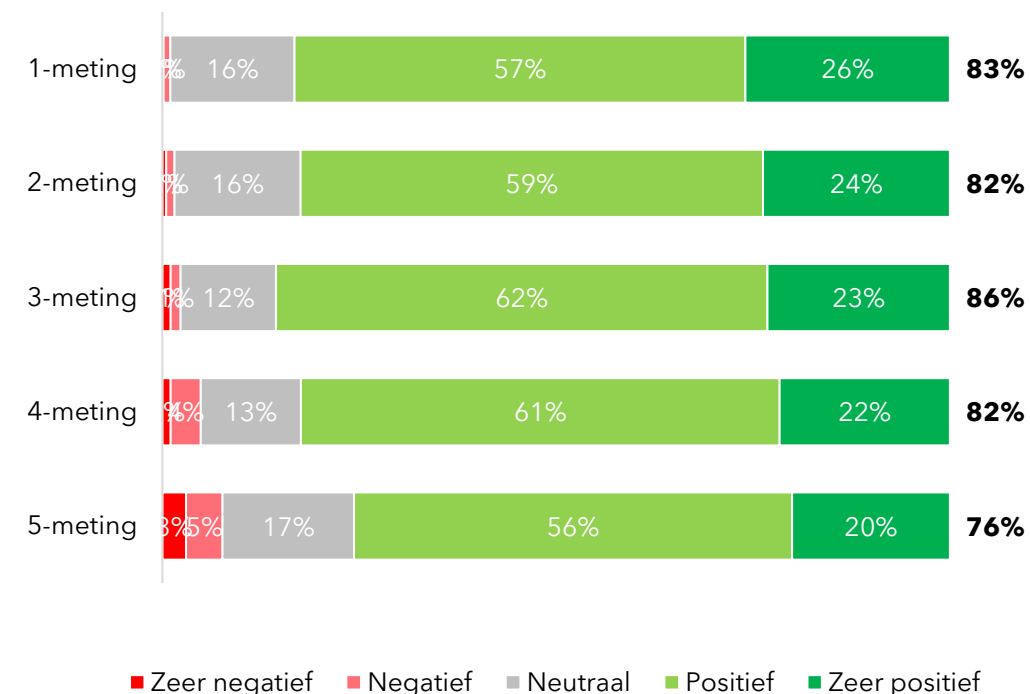
Overheidsbeleid
omtrent duurzaamheid

8.

Financiëring en rol van
financiële instellingen

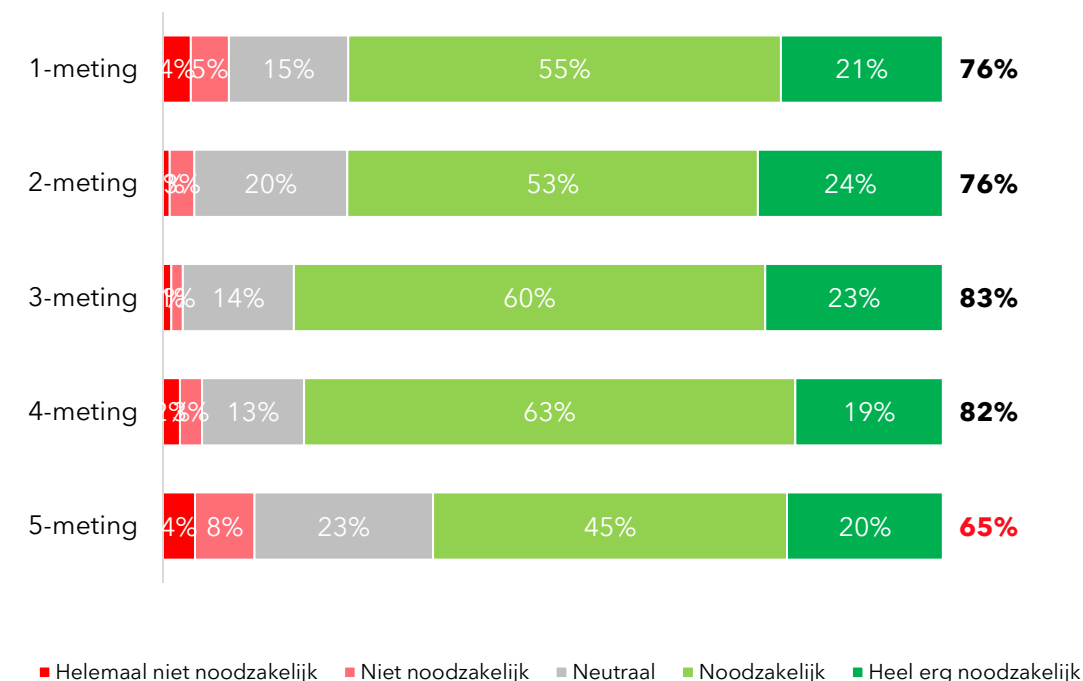
De houding ten opzichte van duurzaamheid binnen het bedrijf is ongewijzigd vergeleken met vorig jaar. Het gevoel van noodzaak is afgenomen.

HOUDING

Vraag: Wat is uw houding ten opzichte van duurzaamheid binnen uw bedrijf?

NOODZAAK

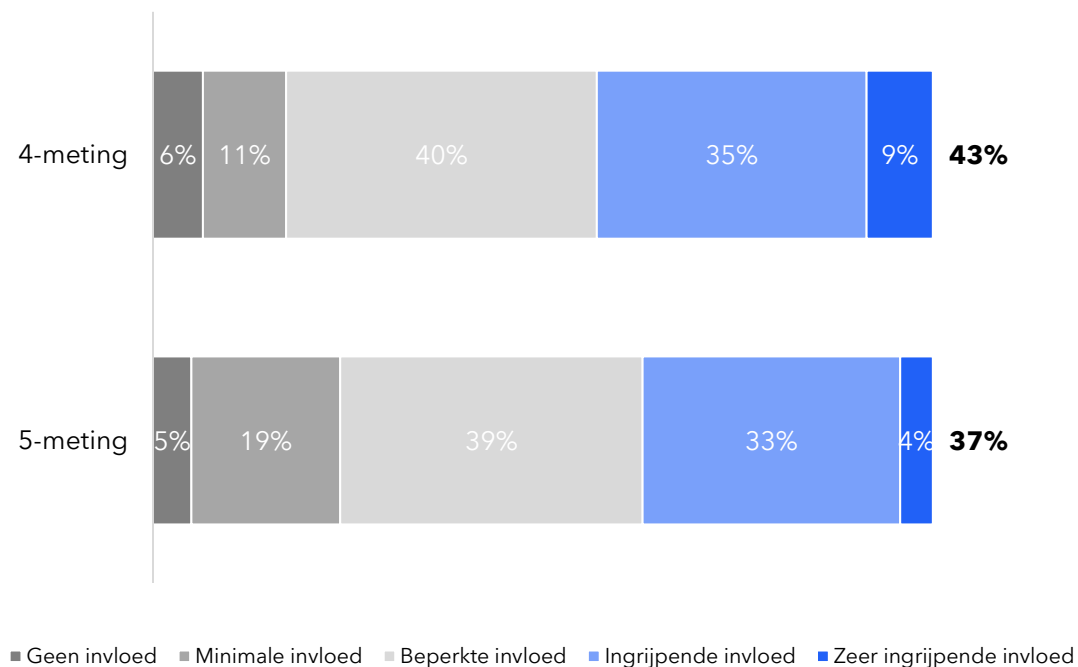
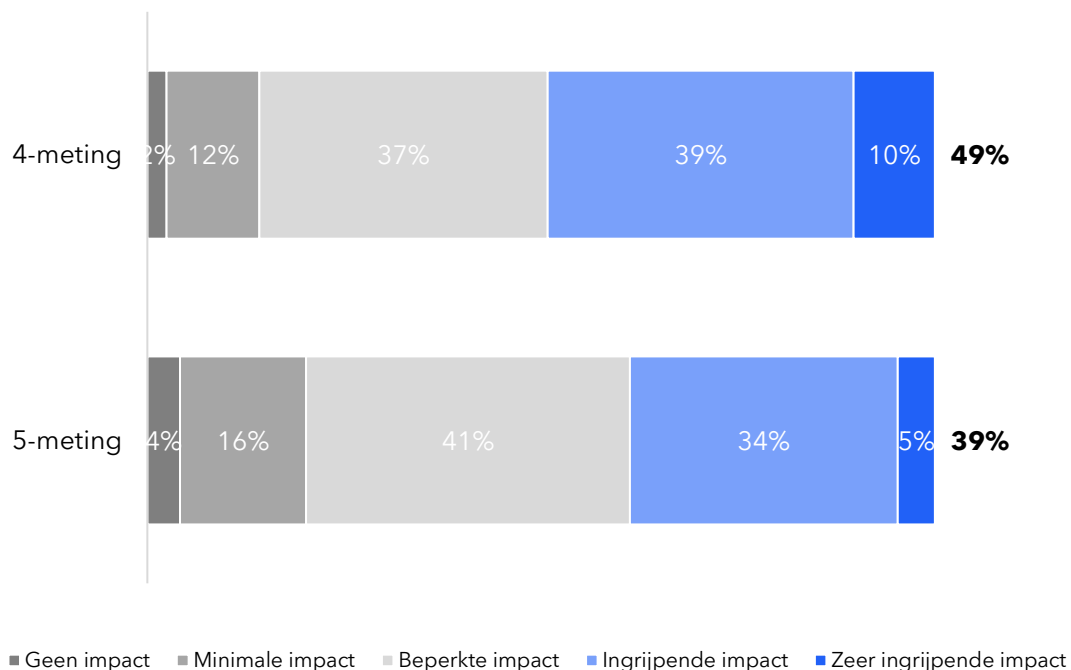

Vraag: In hoeverre vindt u verduurzaming binnen uw bedrijf noodzakelijk?

In vergelijking met vorig jaar, is zowel de impact op het bedrijf in het algemeen als op het businessmodel ongewijzigd.

IMPACT ALGEMEEN

INVLOED BUSINESSMODEL

Vraag: In hoeverre heeft verduurzaming impact op uw bedrijf in het algemeen?

Vraag: In hoeverre heeft verduurzaming een directe invloed op uw business model?

Ook op basis van de stellingen rondom duurzaamheid zien we dat de urgentie van verduurzaming minder is dan een jaar geleden.

STELLINGEN - HOUDING T.A.V. DUURZAAMHEID

	1-meting	2-meting	3-meting	4-meting	5-meting
Het is belangrijk dat het bedrijfsleven verduurzaamt	70%	64%	69%	75%	73%
Het bedrijfsleven zou moeten voorlopen op particulieren op verduurzaming	62%	57%	65%	75%	71%
Het bedrijfsleven loopt voor op particulieren op het gebied van duurzaamheid	-	-	-	-	54%
Het creëren van duurzame impact vind ik belangrijker dan winstmaximalisatie	47%	45%	54%	62%	54%
Verduurzaming is de motor van innovatie voor mijn bedrijf	-	-	-	59%	52%
Het bedrijfsleven loopt voor op de publieke sector op het gebied van duurzaamheid	-	-	-	-	49%
<i>Het bedrijfsleven loopt voor op de publieke sector en particulieren op het gebied van duurzaamheid</i>	48%	47%	57%	58%	-

Agenda

1.

Achtergrond

2.

Houding omtrent
verduurzaming

3.

Gedrag omtrent
verduurzaming

4.

Impact van
verduurzaming

5.

Eisen vanuit de keten &
ESG-criteria

6.

Geopolitieke onrust

7.

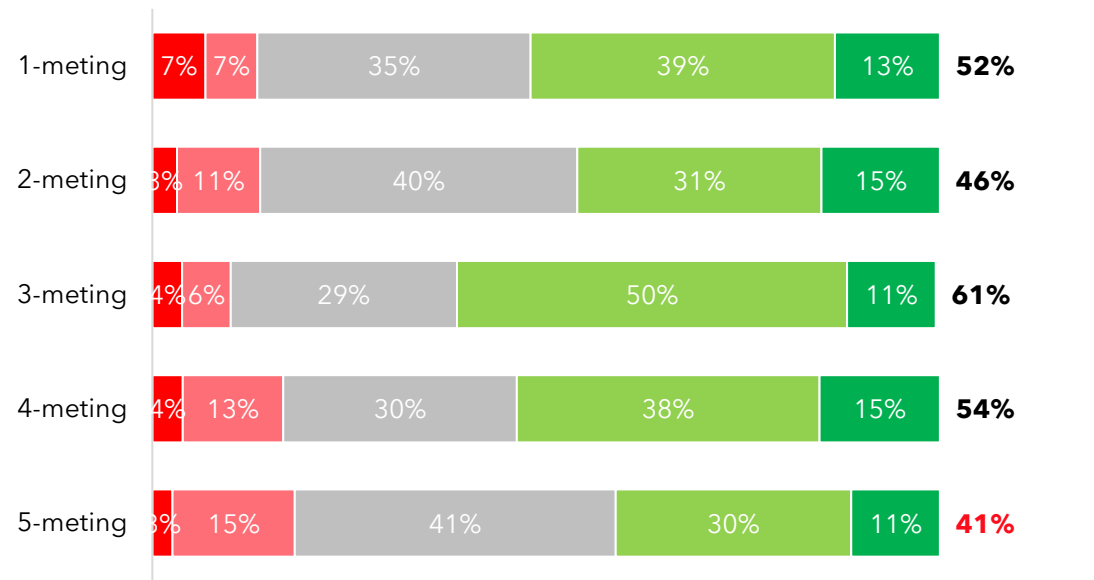
Overheidsbeleid
omtrent duurzaamheid

8.

Financiëring en rol van
financiële instellingen

Vergeleken met vorig jaar is verduurzaming in mindere mate onderdeel van de bedrijfsstrategie. Dit wordt ook gereflecteerd door de lagere mate waarin managementbeloningen gekoppeld zijn aan verduurzamingsdoelstellingen.

BEDRIJFSSTRATEGIE

1 - Helemaal geen onderdeel van de bedrijfsstrategie 2 3 4 5 - Kernonderdeel van de bedrijfsstrategie

Vraag: In hoeverre is duurzaamheid onderdeel van de bedrijfsstrategie?

DUURZAAMHEIDSPAN

	1- meting	2- meting	3- meting	4- meting	5- meting
Verduurzamingsplan: Ja	53%	61%	54%	64%	64%
Verduurzamingsdoelstellingen gekoppeld aan managementbeloningen: Ja	30%	34%	50%	35%	25%

Vraag: Heeft uw bedrijf een verduurzamingsplan?
Vraag: Zijn er verduurzamingsdoelstellingen gekoppeld aan managementbeloningen?

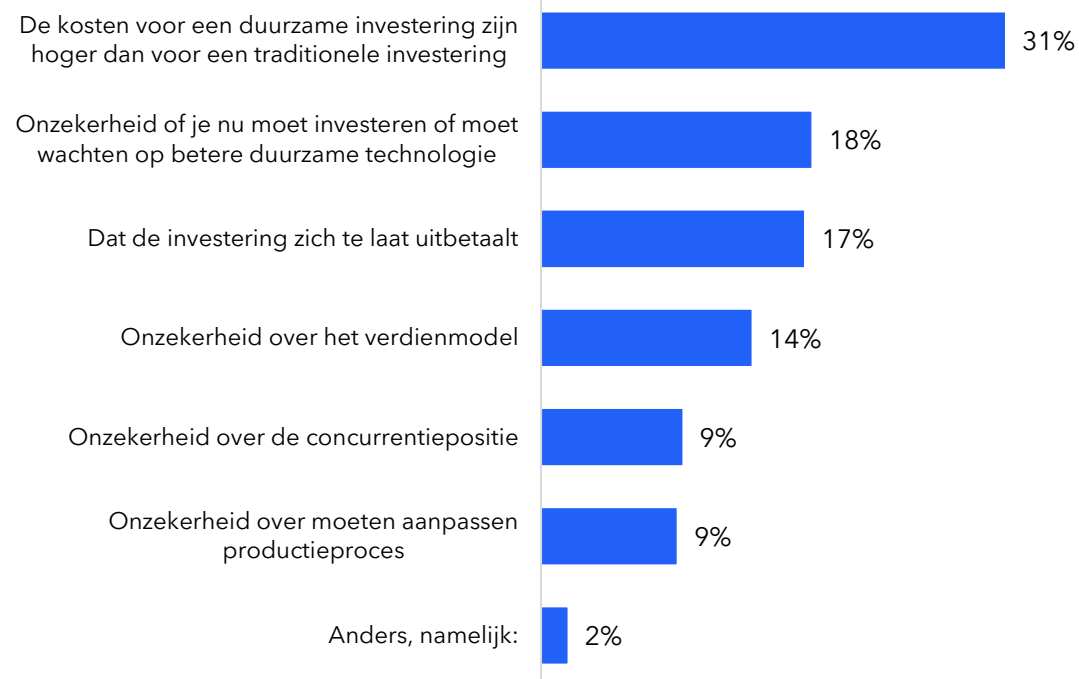
Tijd is wederom de belangrijkste factor die men nodig heeft om (nog) meer te kunnen verduurzamen. Het belang van stimulering & regulering door de overheid is afgenomen.

BENODIGDHEDEN

	1-meting	2-meting	3-meting	4-meting	5-meting
Tijd	31%	29%	19%	34%	37%
Financiering	32%	29%	28%	28%	32%
Innovatie/nieuwe technologieën	-	-	24%	28%	25%
Nieuwe vaardigheden en/of kennis	-	-	-	24%	22%
Toekomstvisie	22%	28%	19%	21%	19%
Financieel advies	-	-	20%	20%	15%
Stimulering door de overheid	24%	29%	24%	21%	14%
Regulering door de overheid	14%	14%	15%	18%	13%
Ruimte	-	-	-	13%	10%
Inspiratie	20%	17%	19%	21%	10%
Nieuw personeel	11%	11%	16%	16%	10%
Niets	10%	8%	0%	12%	14%

Vraag: Wat heeft uw bedrijf nodig om (nog meer) te kunnen verduurzamen?

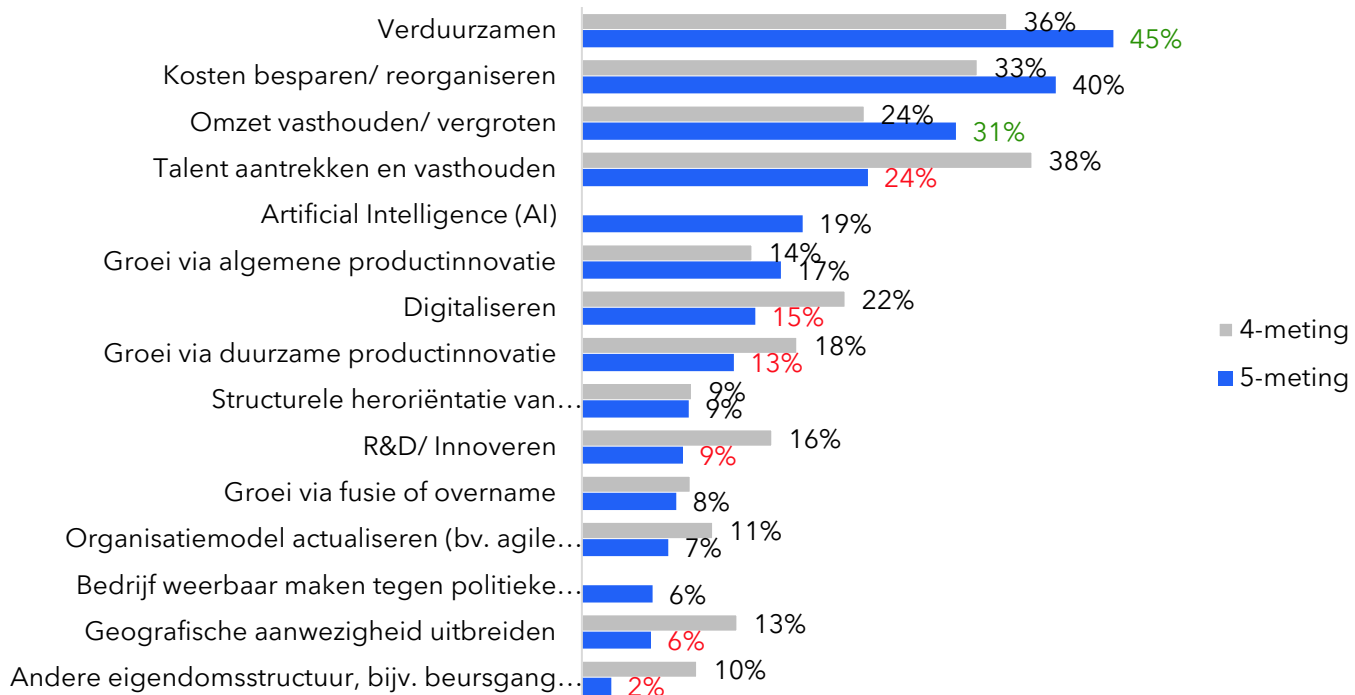
DILEMMA'S

Vraag: Wat is voor uw bedrijf het belangrijkste dilemma bij verduurzaming?

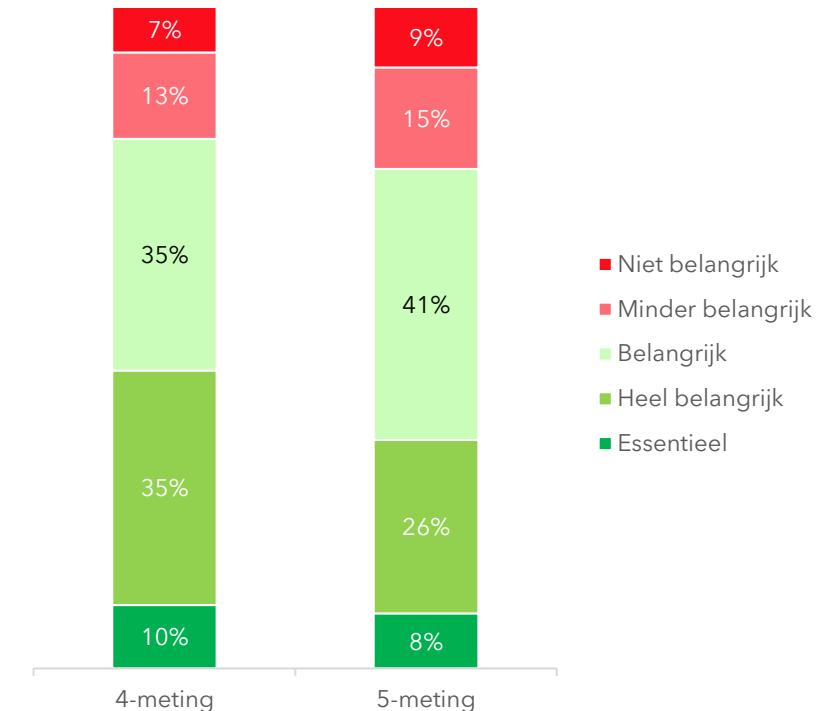
Verduurzamen als strategische prioriteit heeft een groter draagvlak gekregen binnen het hoger management.

STRATEGISCHE PRIORITEITEN

Vraag: Welke drie strategische prioriteiten zijn voor uw onderneming het meest relevant in de komende 12 maanden?

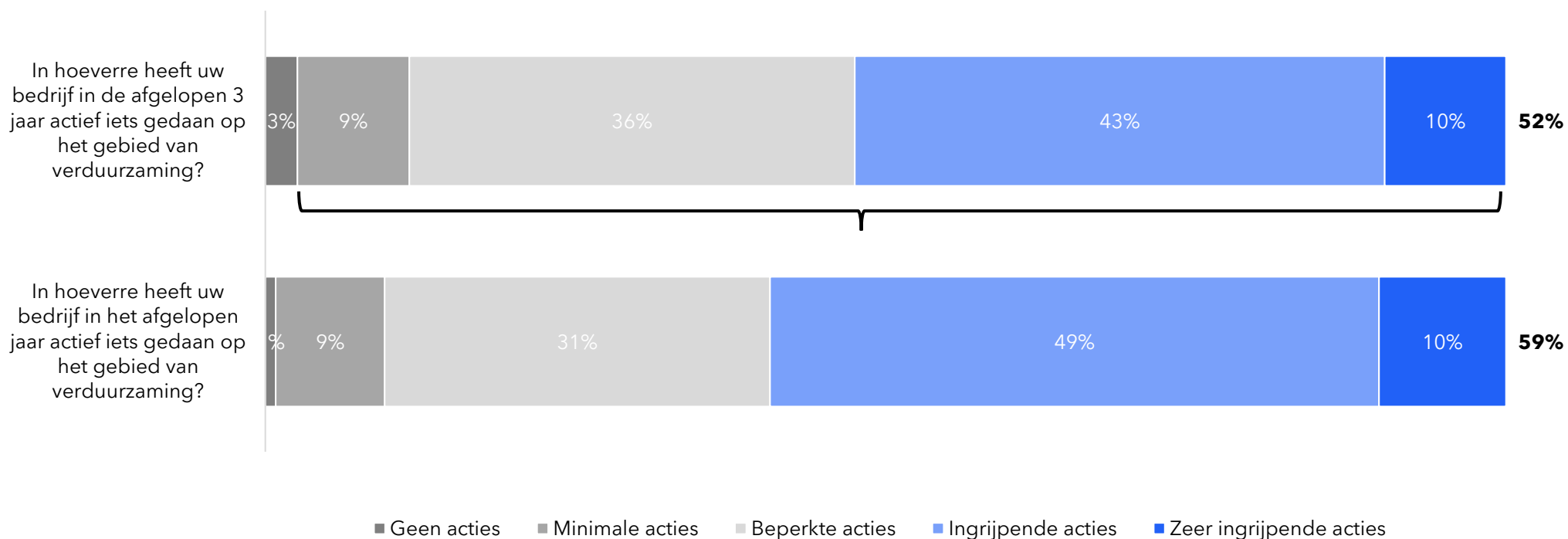
AANTREKKEN VAN TALENT

Vraag: Hoe belangrijk is uw duurzame strategie voor het aantrekken van personeel/talent?

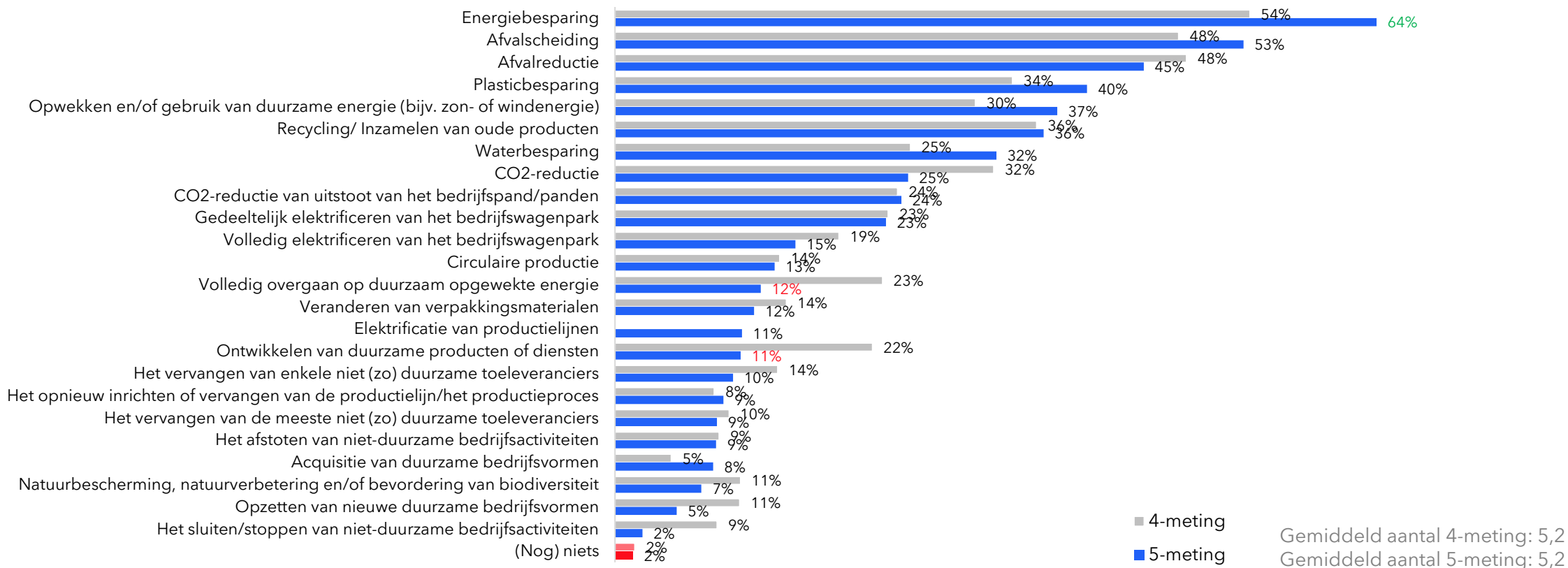
6 Op de 10 managers geeft aan dat hun bedrijf het afgelopen jaar ingrijpende acties heeft uitgevoerd op het gebied van verduurzaming.

ACTIES OP HET GEBIED VAN VERDUURZAMING

De meest voorkomende actie op het gebied van duurzaamheid is nog steeds energiebesparing. Verder staat waste management hoog op de agenda.

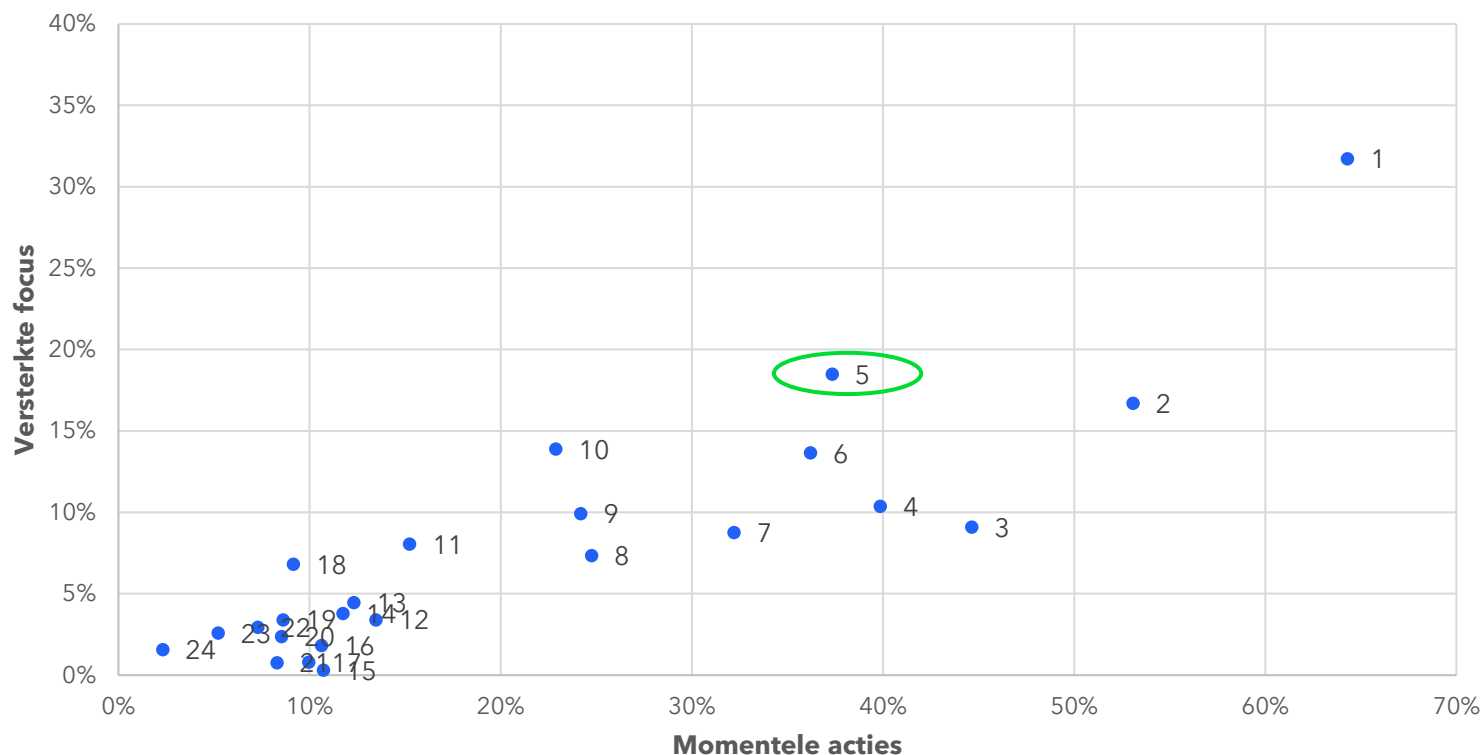
WAT DOEN BEDRIJVEN AAN VERDUURZAMING?

Vraag: Wat doet uw bedrijf op dit moment actief op het gebied van duurzaamheid?

Op het gebied van duurzaamheid hebben bedrijven met name een versterkte focus op energiebesparing. Het opwekken/gebruiken van duurzame energie staat relatief hoog op de agenda.

VERSTERKTE FOCUS KOMEND JAAR

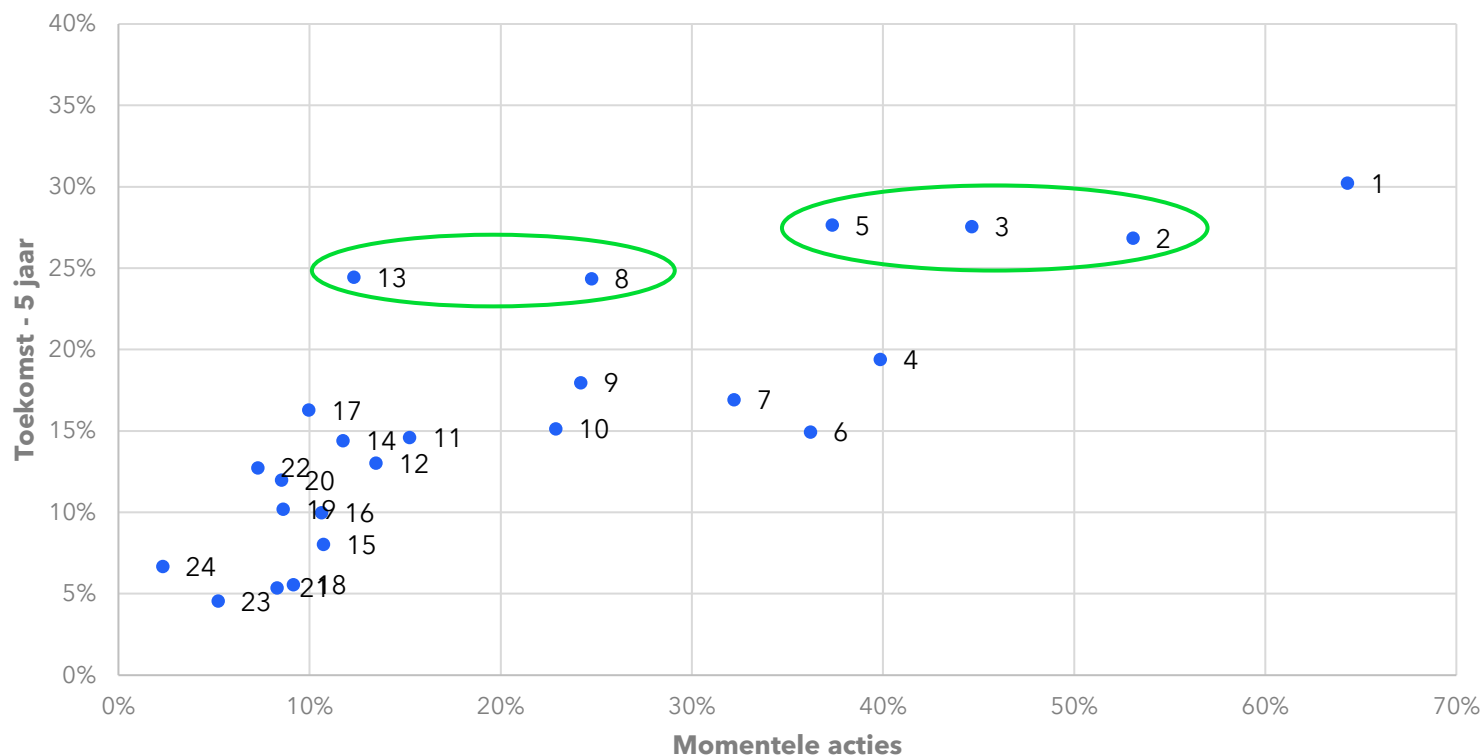
- 1 Energiebesparing
- 2 Afvalscheiding
- 3 Afvalreductie
- 4 Plasticbesparing
- 5 **Opwekken en/of gebruik van duurzame energie (bijv. zon- of windenergie)**
- 6 Recycling/ Inzamelen van oude producten
- 7 Waterbesparing
- 8 CO2-reductie
- 9 CO2-reductie van uitstoot van het bedrijfspand/panden
- 10 Gedeeltelijk elektrificeren van het bedrijfswagenpark
- 11 Volledig elektrificeren van het bedrijfswagenpark
- 12 Circulaire productie
- 13 Volledig overgaan op duurzaam opgewekte energie
- 14 Veranderen van verpakkingsmaterialen
- 15 Elektrificatie van productielijnen
- 16 Ontwikkelen van duurzame producten of diensten
- 17 Het vervangen van enkele niet (zo) duurzame toeleveranciers
- 18 Het opnieuw inrichten of vervangen van de productielijn/het productieproces
- 19 Het vervangen van de meeste niet (zo) duurzame toeleveranciers
- 20 Het afstoten van niet-duurzame bedrijfsactiviteiten
- 21 Acquisitie van duurzame bedrijfsvormen
- 22 Natuurbescherming, natuurverbetering en/of bevordering van biodiversiteit
- 23 Opzetten van nieuwe duurzame bedrijfsvormen
- 24 Het sluiten/stoppen van niet-duurzame bedrijfsactiviteiten

Vraag: Wat doet uw bedrijf op dit moment actief op het gebied van duurzaamheid?

Vraag: En op welke gebieden ligt het komende jaar een versterkte focus, in vergelijking met de jaren ervoor?

De belangrijkste langere termijn actiepunten zijn afvalreductie en –scheiding, CO2-reductie en het volledig overgaan op duurzame energie.

ACTIES KOMENDE 5 JAAR

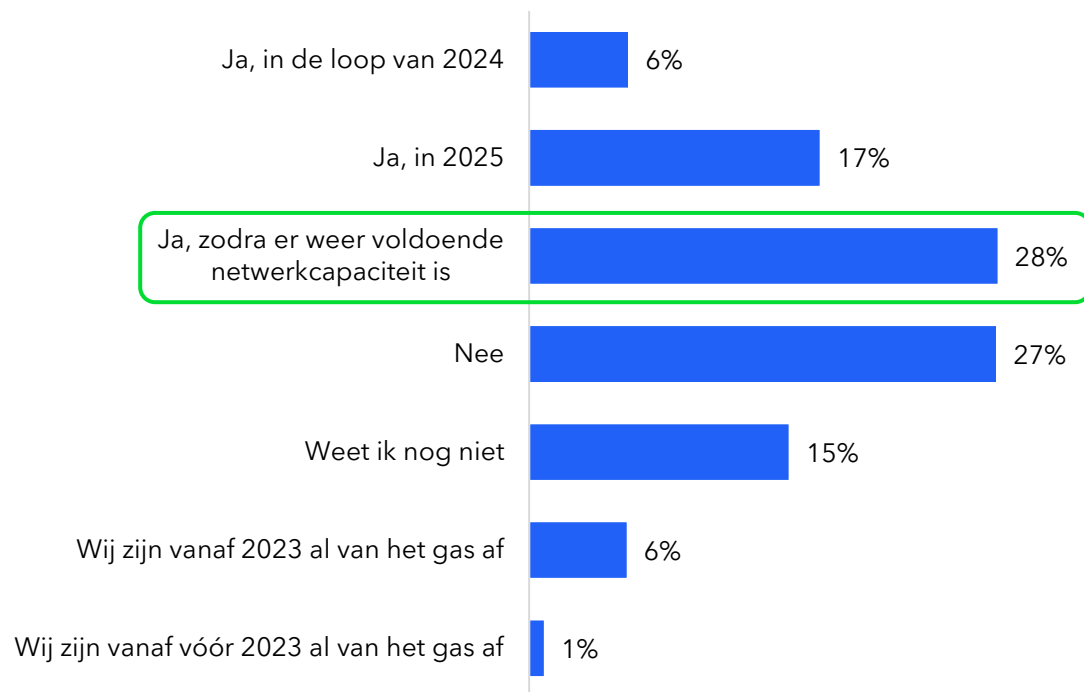

- 1 Energiebesparing**
- 2 Afvalscheiding**
- 3 Afvalreductie**
- 4 Plasticbesparing
- 5 Opwekken en/of gebruik van duurzame energie (bijv. zon- of windenergie)**
- 6 Recycling/ Inzamelen van oude producten
- 7 Waterbesparing
- 8 CO2-reductie**
- 9 CO2-reductie van uitstoot van het bedrijfspand/panden
- 10 Gedeeltelijk elektrificeren van het bedrijfswagenpark
- 11 Volledig elektrificeren van het bedrijfswagenpark
- 12 Circulaire productie
- 13 Volledig overgaan op duurzaam opgewekte energie**
- 14 Veranderen van verpakkingsmaterialen
- 15 Elektrificatie van productielijnen
- 16 Ontwikkelen van duurzame producten of diensten
- 17 Het vervangen van enkele niet (zo) duurzame toeleveranciers
- 18 Het opnieuw inrichten of vervangen van de productielijn/het productieproces
- 19 Het vervangen van de meeste niet (zo) duurzame toeleveranciers
- 20 Het afstoten van niet-duurzame bedrijfsactiviteiten
- 21 Acquisitie van duurzame bedrijfsvormen
- 22 Natuurbescherming, natuurverbetering en/of bevordering van biodiversiteit
- 23 Opzetten van nieuwe duurzame bedrijfsvormen
- 24 Het sluiten/stoppen van niet-duurzame bedrijfsactiviteiten

Vraag: Wat doet uw bedrijf op dit moment actief op het gebied van duurzaamheid?
 Vraag: Wat wilt uw bedrijf de komende 5 jaar actief doen op het gebied van duurzaamheid?

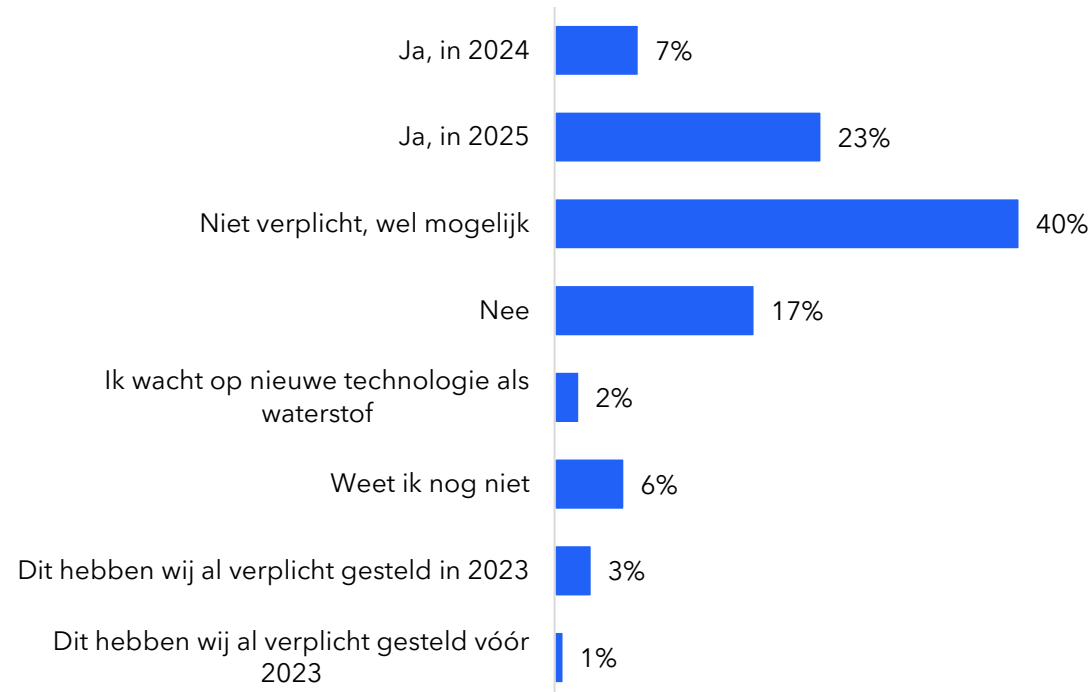
Het gebrek aan capaciteit op het elektriciteitsnetwerk (netcongestie) is een heikel punt als het gaat om volledig van het gas af gaan.

VOLLEDIG VAN HET GAS AF

Vraag: Gaat u als bedrijf volledig van het gas af?

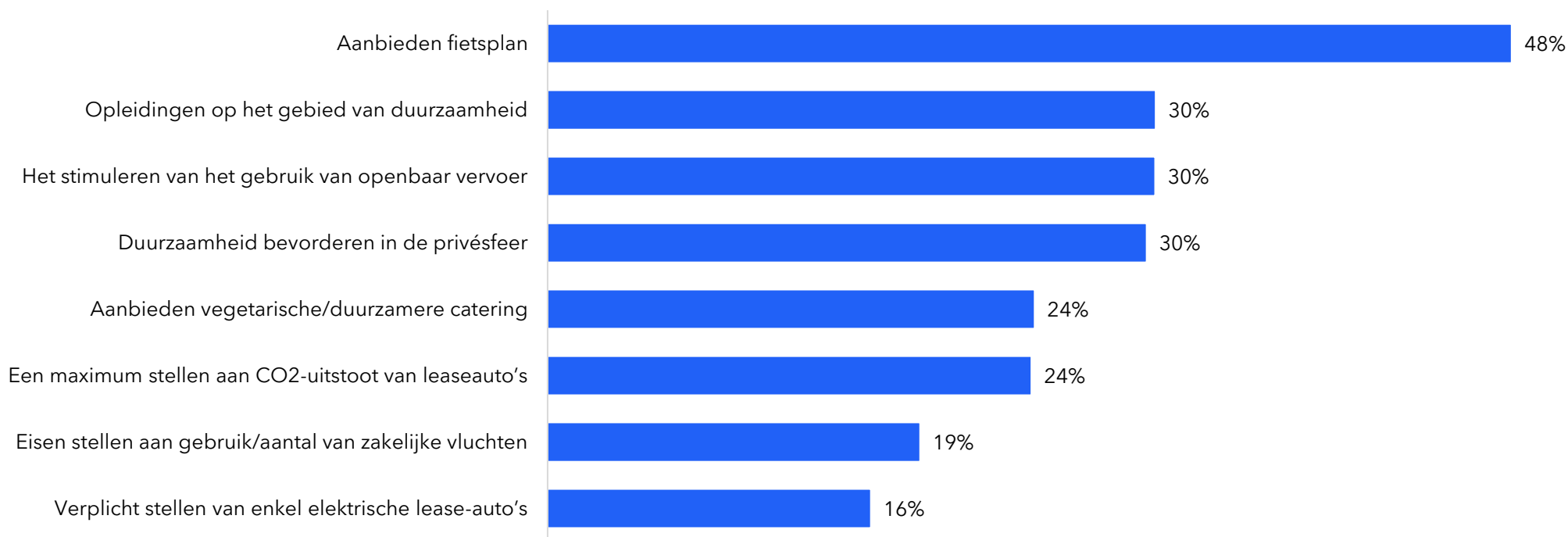
ELEKTRISCH WAGENPARK

Vraag: Gaat u voor uw zakelijke wagenpark elektrisch rijden verplicht stellen?

82% van de werkgevers stimuleert duurzaam gedrag bij hun werknemers. De meest voorkomende manier is het aanbieden van een fietsplan.

STIMULEREN VAN DUURZAAM GEDRAG BIJ WERKNEMERS

Vraag: Stimuleert u ook duurzaam gedrag bij uw werknemers?

Vraag: Op welke manier doet u dat?

Base: Indien duurzaam gedrag bij werknemers gestimuleerd wordt (n=103)

Het milieu is de belangrijkste reden voor bedrijven om zowel te beginnen aan verduurzaming als er momenteel mee bezig te zijn. Verder is de toegenomen invloed van overheidsregulering een drijfveer.

DRIJFVEREN VOOR VERDUURZAMING

	INITIEEL					MOMENTEEL				
	1-meting	2-meting	3-meting	4-meting	5-meting*	1-meting	2-meting	3-meting	4-meting	5-meting*
Beter voor het milieu	47%	46%	35%	48%	41%	43%	43%	32%	45%	42%
Bespaart kosten	44%	36%	36%	40%	36%	41%	35%	31%	39%	32%
Duurzaam imago opbouwen	39%	30%	25%	-	33%	33%	31%	23%	-	25%
Tegengaan van verspilling	41%	41%	22%	34%	31%	33%	32%	26%	31%	22%
Stimulering door de overheid (belastingverlagingen/ subsidies)	15%	17%	21%	20%	22%	12%	16%	19%	23%	19%
Verhogen tevredenheid medewerkers / aantrekken van talent	-	-	-	-	22%	-	-	-	-	-
Regulering door de overheid (bijv. het weren van dieselauto's uit de binnenstad)	10%	16%	21%	20%	21%	12%	10%	16%	12%	19%
Innovatief imago opbouwen	24%	27%	20%	-	21%	22%	25%	20%	-	17%
Onderscheidend zijn van concurrenten	23%	21%	26%	24%	21%	18%	23%	16%	24%	18%
Biedt kansen in de markt	25%	24%	19%	29%	20%	20%	24%	19%	31%	21%
Duurzaamheidseisen vanuit de keten (vereiste van leveranciers en/of klanten)	-	-	-	18%	18%	-	-	-	14%	8%
Continuïteit van het bedrijf waarborgen	19%	19%	15%	25%	14%	17%	19%	14%	20%	20%
Nieuw verdienenmodel (bijv. duurzame producten op de markt brengen)	14%	15%	14%	11%	11%	8%	12%	12%	13%	9%
Financiering met korting (lagere rentetarieven of hogere lening)	12%	14%	22%	11%	6%	12%	14%	18%	9%	13%

Vraag: Om welke redenen is uw bedrijf begonnen met verduurzaming?

Vraag: Wat zijn momenteel de belangrijkste drijfveren voor uw bedrijf om duurzaam te ondernemen?

*Het aantal antwoordopties bij de 5-meting is hoger dan bij de 4-meting. Dit kan van invloed zijn op de resultaten.

Agenda

1.

Achtergrond

2.

Houding omtrent
verduurzaming

3.

Gedrag omtrent
verduurzaming

4.

Impact van
verduurzaming

5.

Eisen vanuit de keten &
ESG-criteria

6.

Geopolitieke onrust

7.

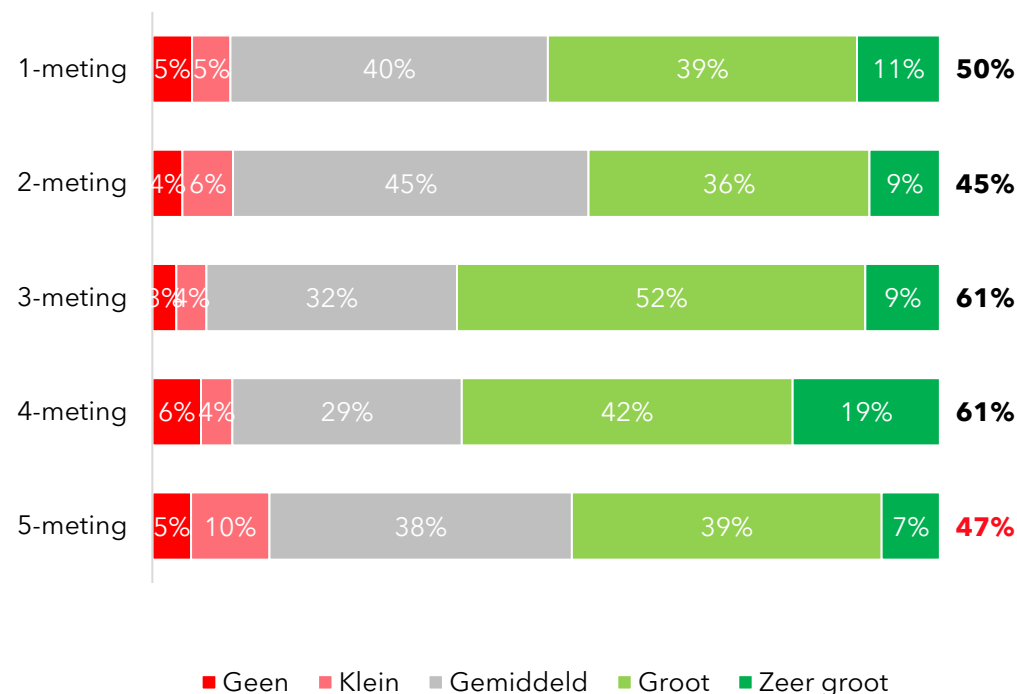
Overheidsbeleid
omtrent duurzaamheid

8.

Financiëring en rol van
financiële instellingen

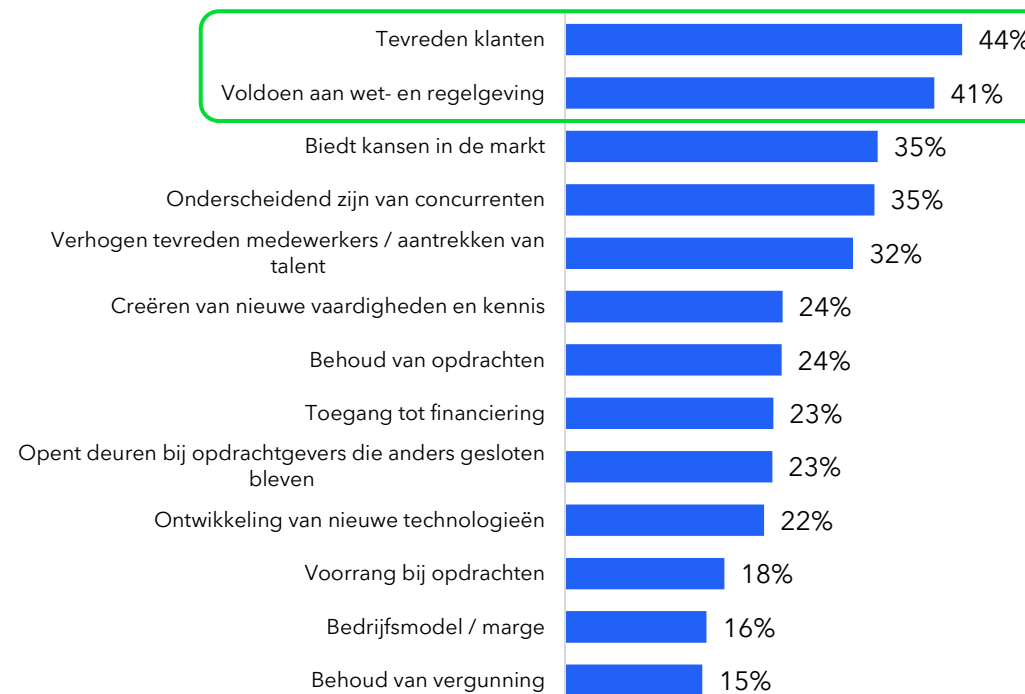
De mate waarin men denkt dat succesvolle verduurzaming een positieve invloed kan hebben is afgenomen. De uiting van deze invloed heeft vooral te maken met dat klanten het ook verwachten (tevreden houden) en dat men wil meebewegen met de maatschappelijke flow.

POSITIEVE INVLOED

Vraag: Hoe groot acht u de positieve invloed die succesvolle verduurzaming kan hebben?

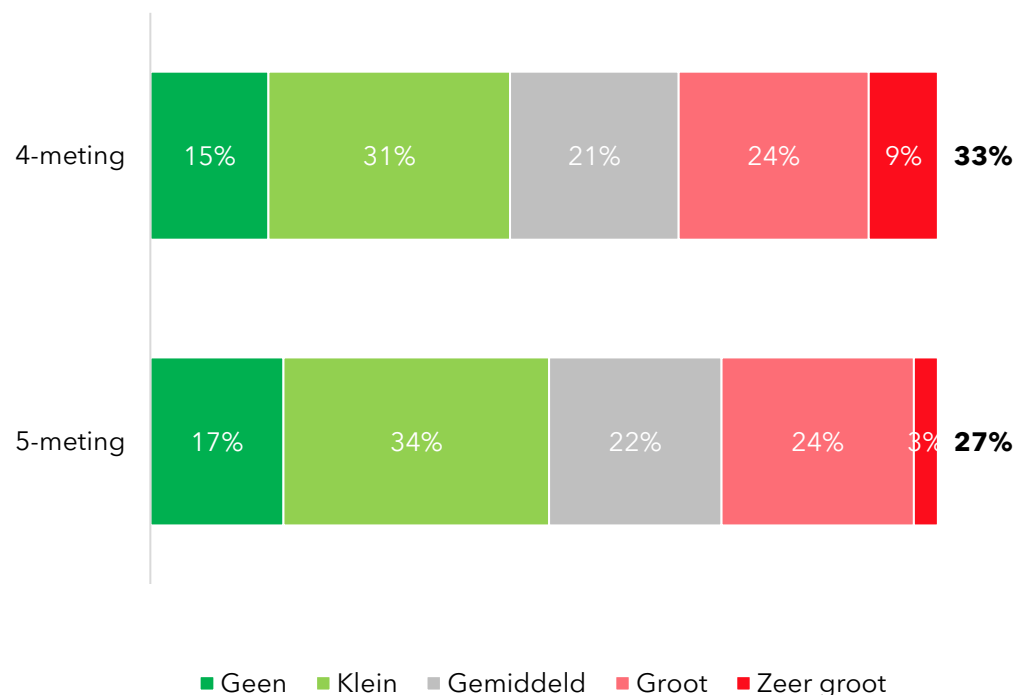
UITING POSITIEVE INVLOED

Vraag: Op wat voor manier denkt u dat de positieve invloed van verduurzaming zich zal uiten?

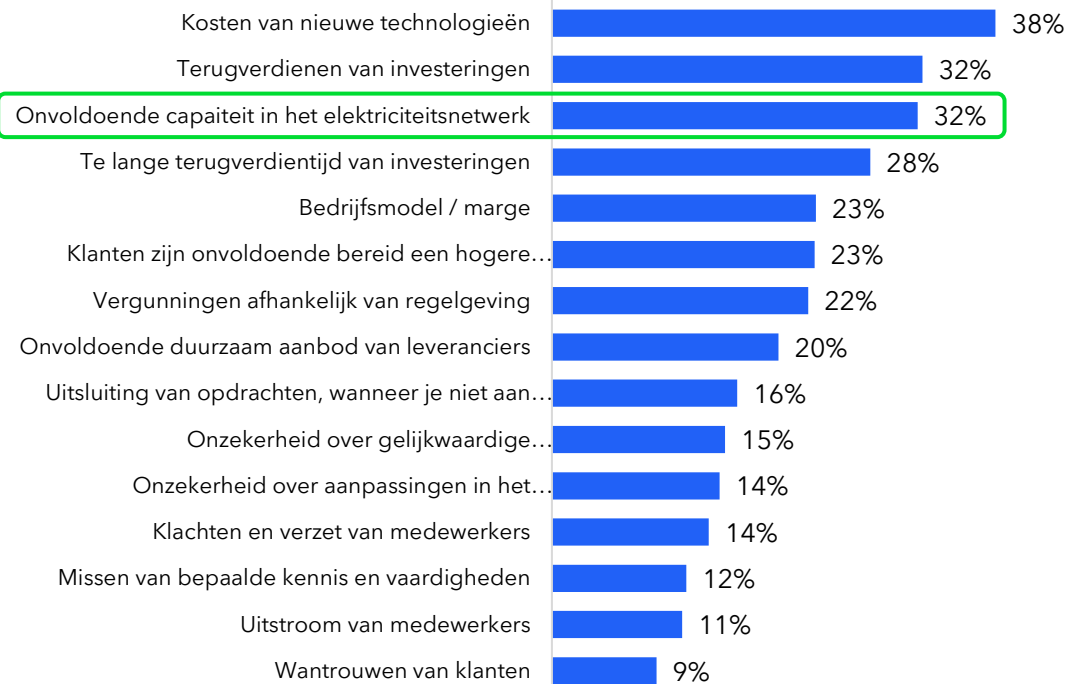
Men denkt dat de negatieve invloed van verduurzaming vooral kosten- en ROI-gerelateerd is. De kwestie van netcongestie speelt een belangrijke rol.

NEGATIEVE INVLOED

Vraag: Hoe groot acht u de negatieve invloed die verduurzaming kan hebben?

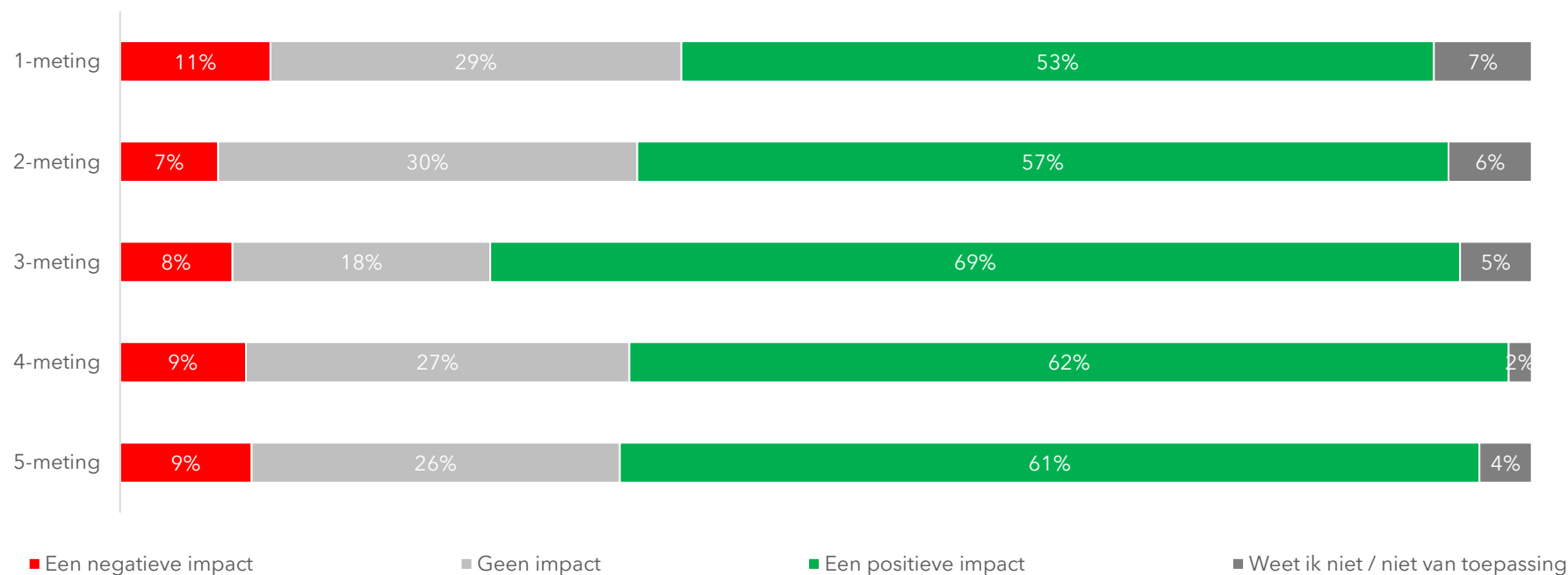
UITING NEGATIEVE INVLOED

Vraag: Op wat voor manier denkt u dat de negatieve invloed van verduurzaming zich zal uiten?

Een ruime meerderheid van de managers denkt dat verduurzaming een positieve invloed zal hebben op het bedrijfsresultaat.

IMPACT BEDRIJFSRESULTAAT

Vraag: Wat is de impact van verduurzaming op het bedrijfsresultaat?

Agenda

1.

Achtergrond

2.

Houding omtrent
verduurzaming

3.

Gedrag omtrent
verduurzaming

4.

Impact van
verduurzaming

5.

Eisen vanuit de keten &
ESG-criteria

6.

Geopolitieke onrust

7.

Overheidsbeleid
omtrent duurzaamheid

8.

Financiëring en rol van
financiële instellingen

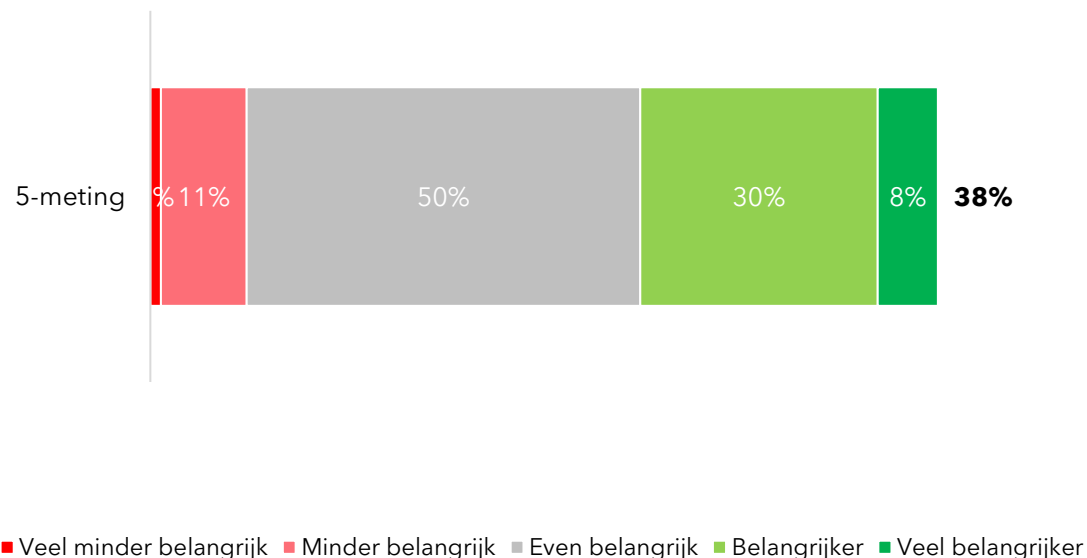
Leeswijzer

INTRO ESG-CRITERIA:

Duurzaamheidsbeleid van bedrijven is in te delen binnen de zogenoemde ESG-criteria (Environment, Social, Governance). In dit onderzoek staat het duurzaamheidsbeleid ten behoeve van klimaat centraal (de **E** van de criteria). In breder perspectief gaat de aandacht ook uit naar mensenrechten, arbeidsomstandigheden en diversiteit (de **S** van de criteria) en naar leiderschap, bestuurscultuur en het afleggen van verantwoording (de **G** van de criteria).

De **social** component van de ESG-criteria wordt door zo'n 4 op de 10 bedrijven als belangrijker gezien dan de klimaat component. De voornaamste voordelen ziet men voor (individuele) werknemers.

BELANG VAN SOCIAL COMPONENT

Vraag: Hoe belangrijk vindt u de S (social) van de criteria in uw beleid ten opzichte van klimaat (E; Environment)?

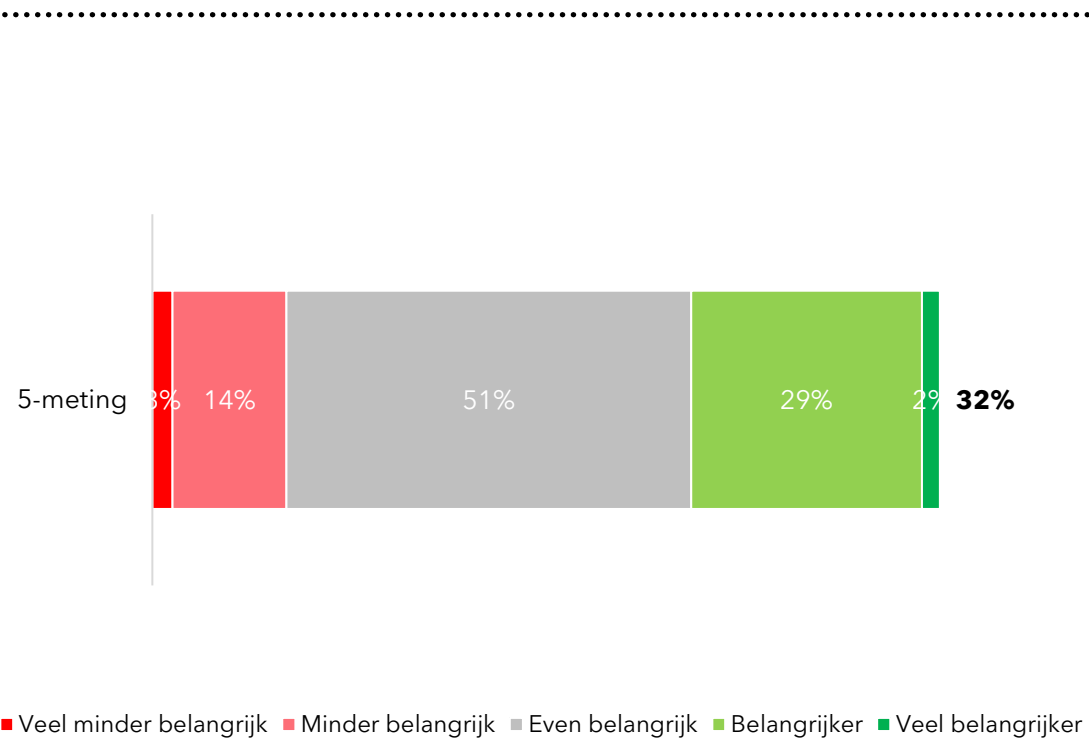
VOORDELEN SOCIAL COMPONENT

Vraag: Wat ziet u als de grootste mogelijke voordelen van duurzaamheidsbeleid rondom de social component van de ESG-criteria?

De **governance** component van de ESG-criteria wordt door zo'n 3 op de 10 bedrijven als belangrijker gezien dan de klimaat component. Wederom wordt de veilige werkomgeving als belangrijkste voordeel gezien.

BELANG VAN GOVERNANCE COMPONENT

Vraag: Hoe belangrijk vindt u de G (governance) van de criteria in uw beleid ten opzichte van klimaat (E; Environment)?

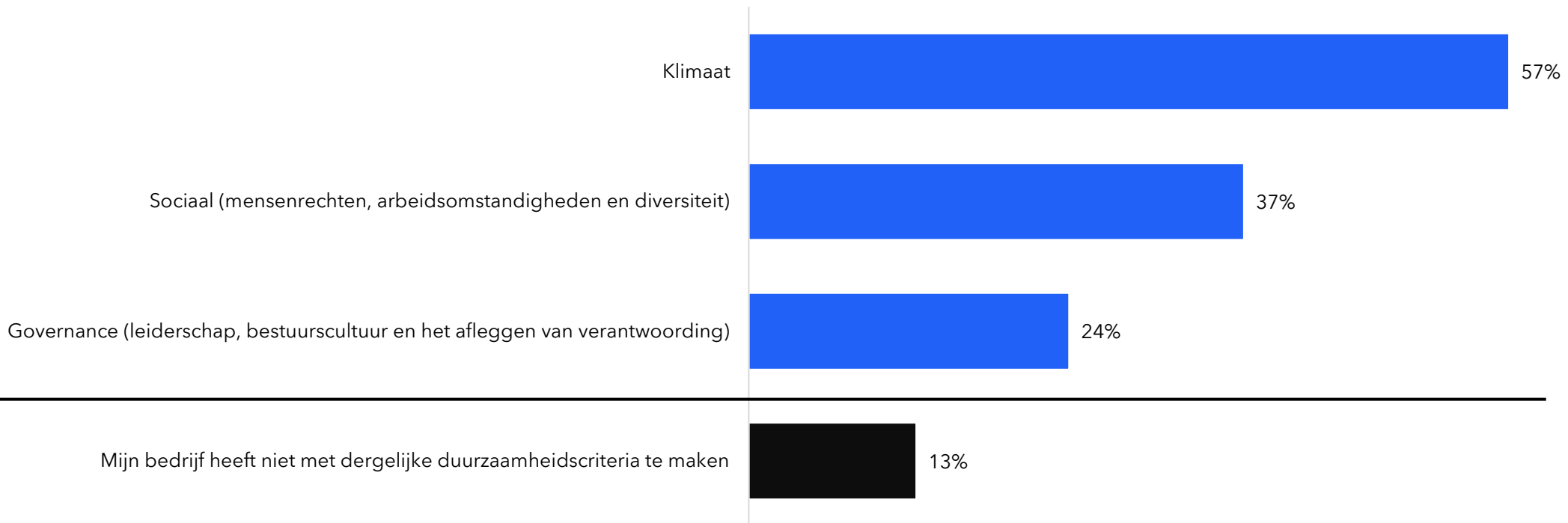
VOORDELEN GOVERNANCE COMPONENT

Vraag: Wat ziet u als de grootste mogelijke voordelen van duurzaamheidsbeleid rondom de governance component van de ESG-criteria?

De meeste nadruk ligt op de **klimaat** component van de ESG-criteria. De social en governance component spelen echter ook een significante rol in duurzaam beleid.

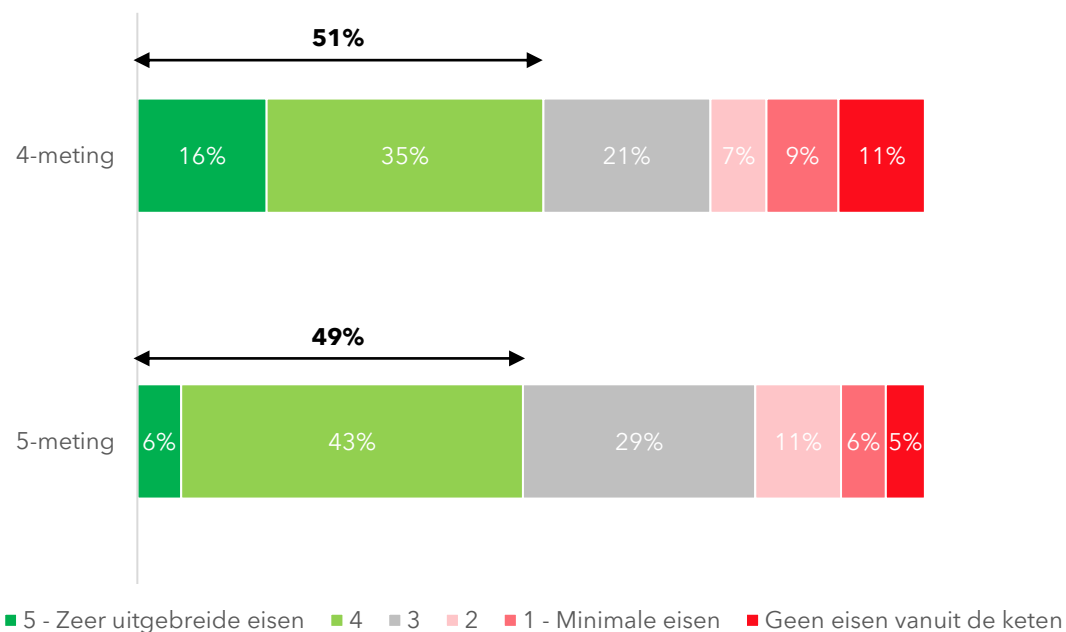
NADRUK DUURZAME THEMA'S

Vraag: Bij welke duurzame thema's ligt voor dit jaar de nadruk bij uw duurzame beleid?

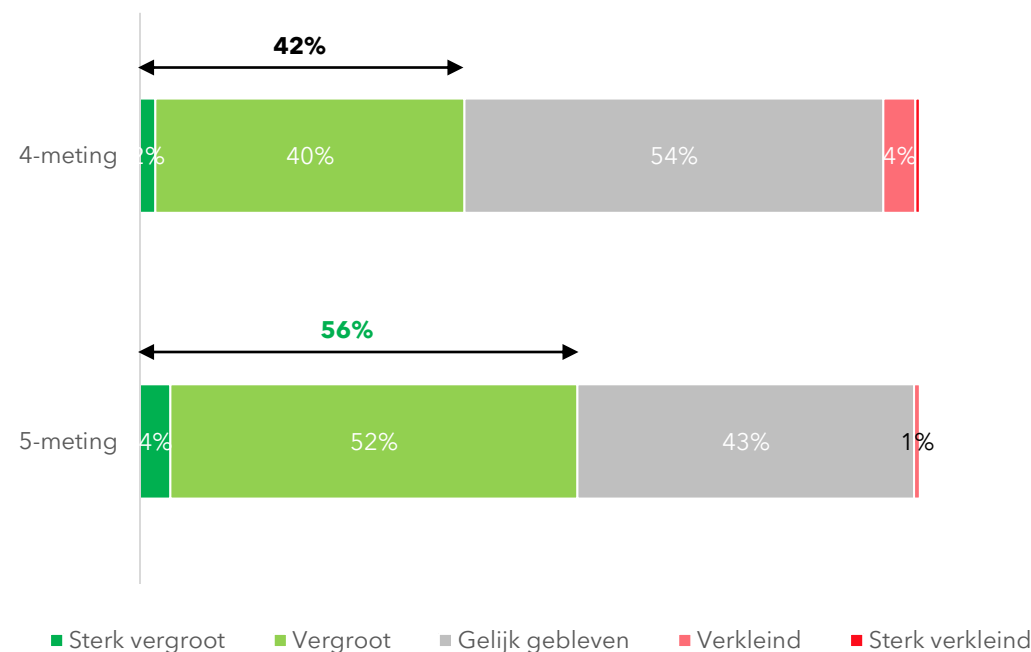
Duurzaamheidseisen vanuit de keten zijn niet uitgebreider geworden. Men vindt dat deze wel meer veranderd zijn in vergelijking met eerdere jaren.

DUURZAAMHEIDSEISEN VANUIT DE KETEN

Vraag: Hoe uitgebreid zijn de duurzaamheidseisen die vanuit de keten aan uw bedrijf worden gesteld?

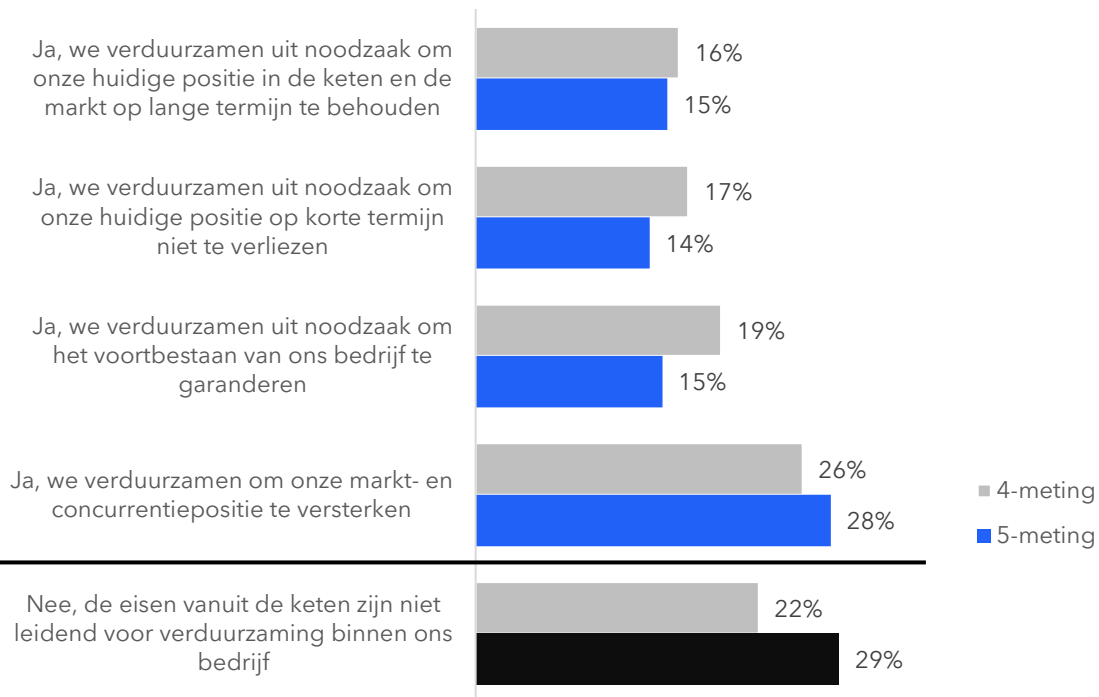
VERANDERING IN DUURZAAMHEIDSEISEN

Vraag: In hoeverre zijn de duurzaamheidseisen vanuit de keten veranderd ten opzichte van voorgaande jaren?

De mate en redenen waarin eisen vanuit de keten leidend zijn in het doorvoeren van veranderingen wat betreft duurzaam ondernemen is onveranderd t.o.v. vorig jaar.

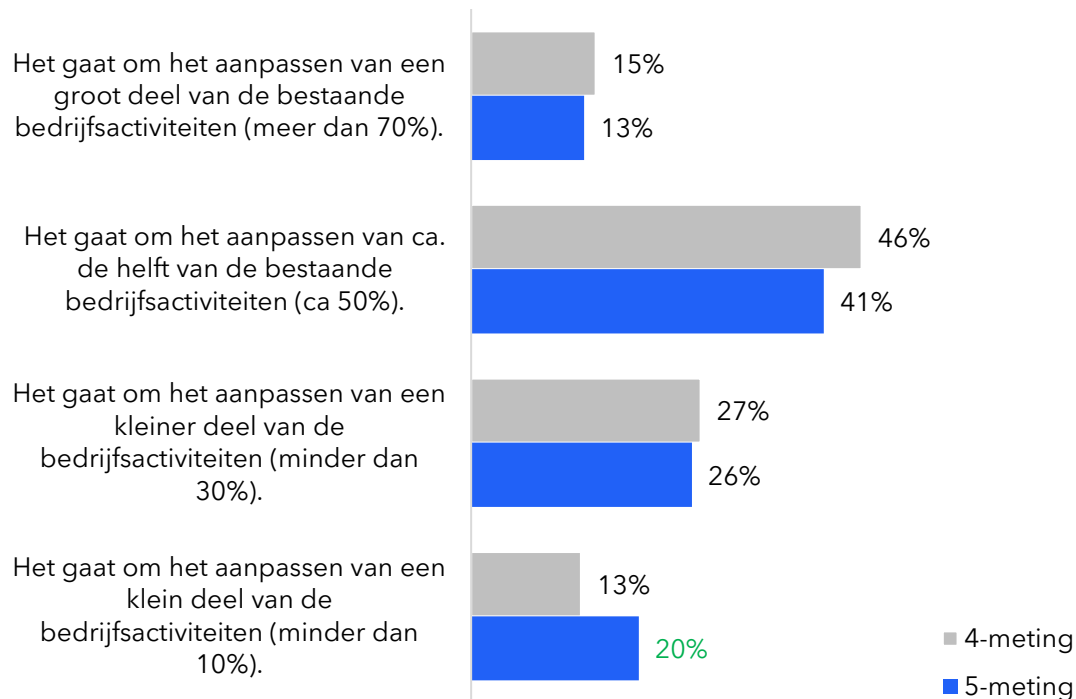
DUURZAAMHEIDSEISEN VANUIT DE KETEN

Vraag: Zijn de eisen vanuit de keten leidend in het doorvoeren van veranderingen wat betreft duurzaam ondernemen?

Base: Indien er eisen vanuit de keten worden gesteld (n=123).

IMPACT OP BEDRIJFSMODEL

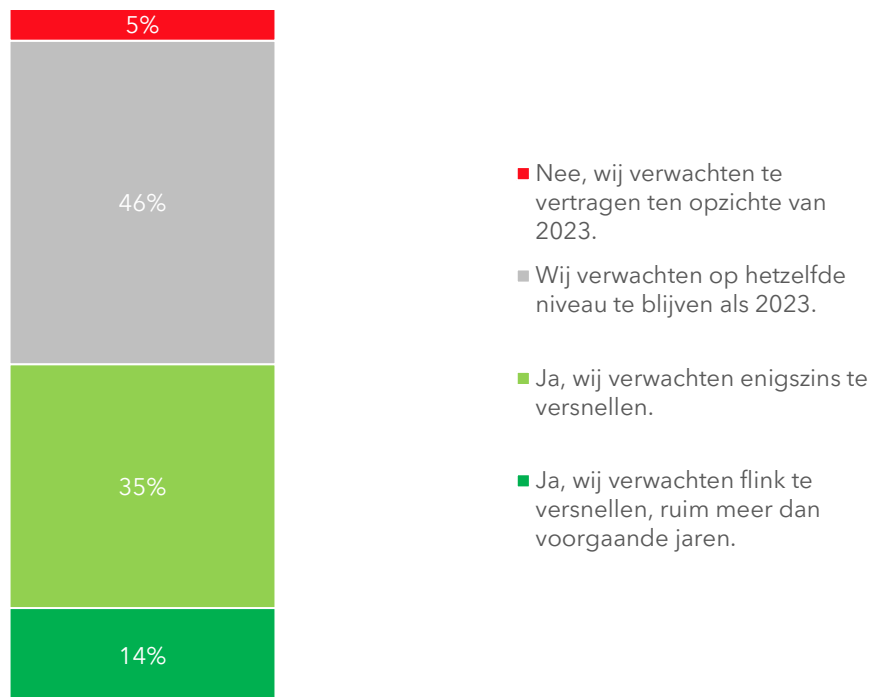

Vraag: Hoe groot is de impact op uw bedrijfsmodel als gevolg van de eisen vanuit de keten rondom verduurzaming?

Base: Indien er eisen vanuit de keten worden gesteld (n=123).

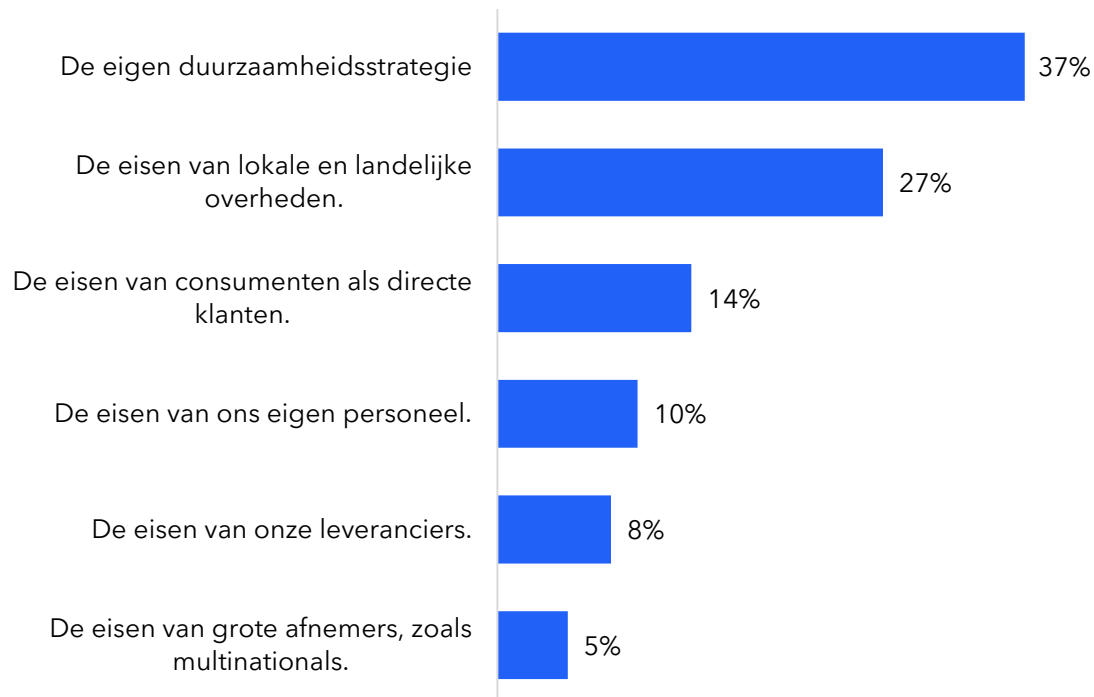
De helft van de managers verwacht dat hun verduurzamingsinspanningen dit jaar enigszins of flink zullen versnellen. Hun eigen duurzaamheidsstrategie heeft hierop de grootste invloed.

VERSNELLING DUURZAAMHEIDSINSPANNINGEN

Vraag: Verwacht u dat u de verduurzamingsinspanningen voor uw bedrijf in 2024 gaan versnellen ten opzichte van 2023?

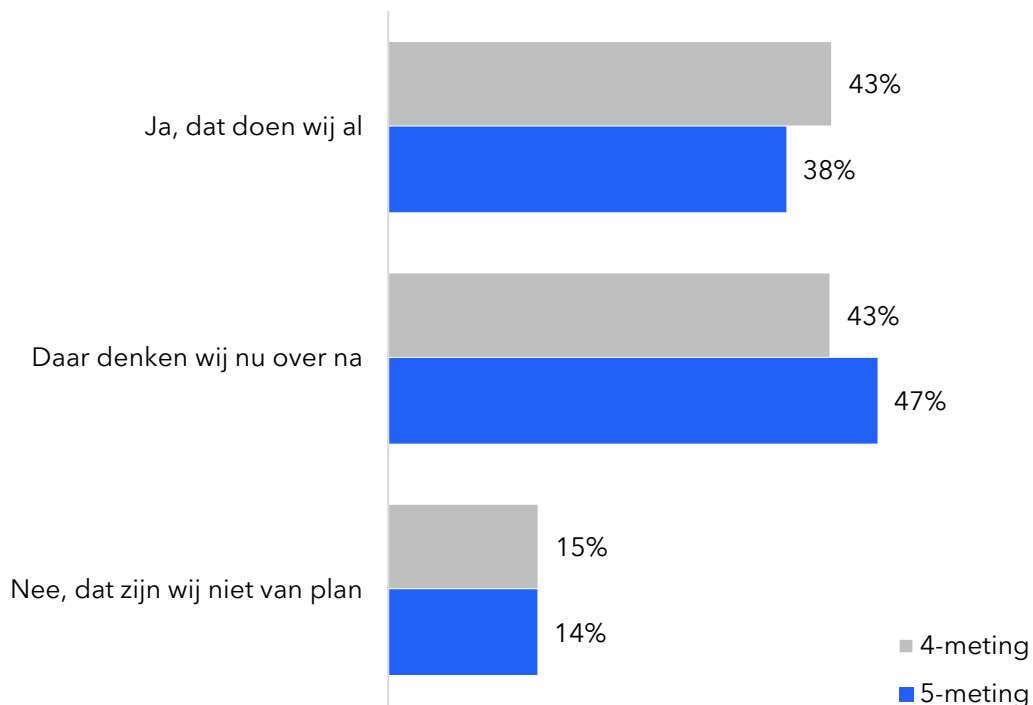
IMPACT OP VERSNELLING

Vraag: Wie of wat heeft de grootste impact op het versnellen van uw verduurzaming?

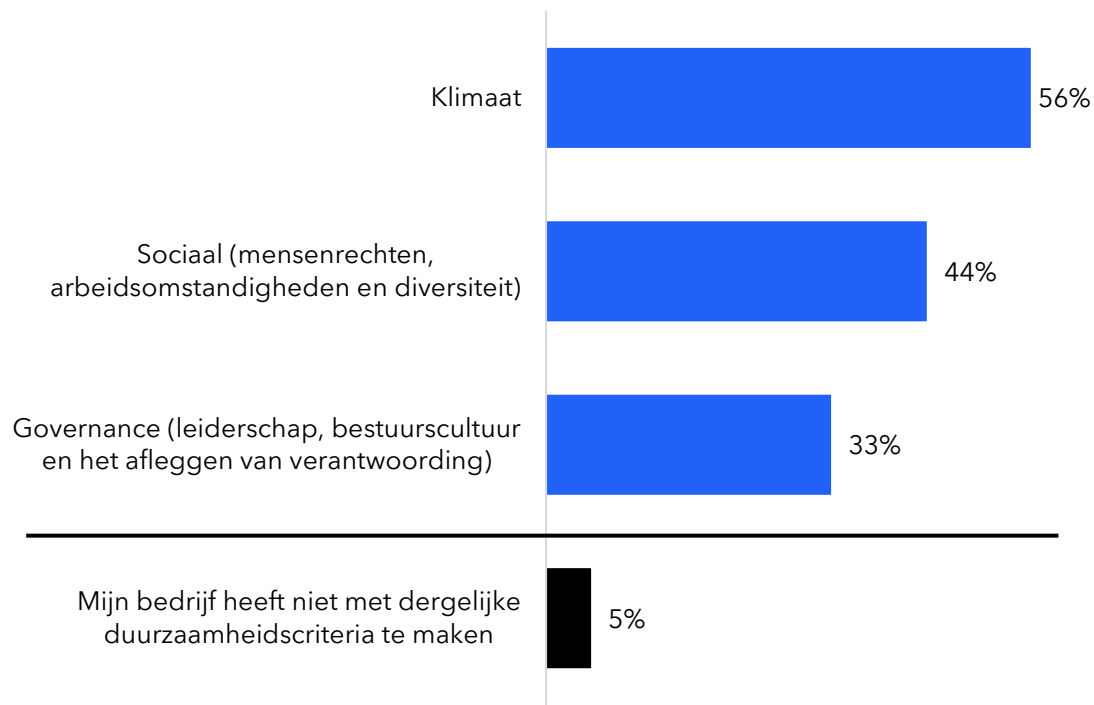
4 Op de 10 geeft aan dat hun bedrijf verduurzamingseisen stelt aan leveranciers. Klimaat is hierin het belangrijkste thema, gevolgd door de social component.

ZELF EISEN STELLEN

Vraag: Stelt uw bedrijf verduurzamingseisen aan de (toe)leveranciers waar u zaken mee doet?

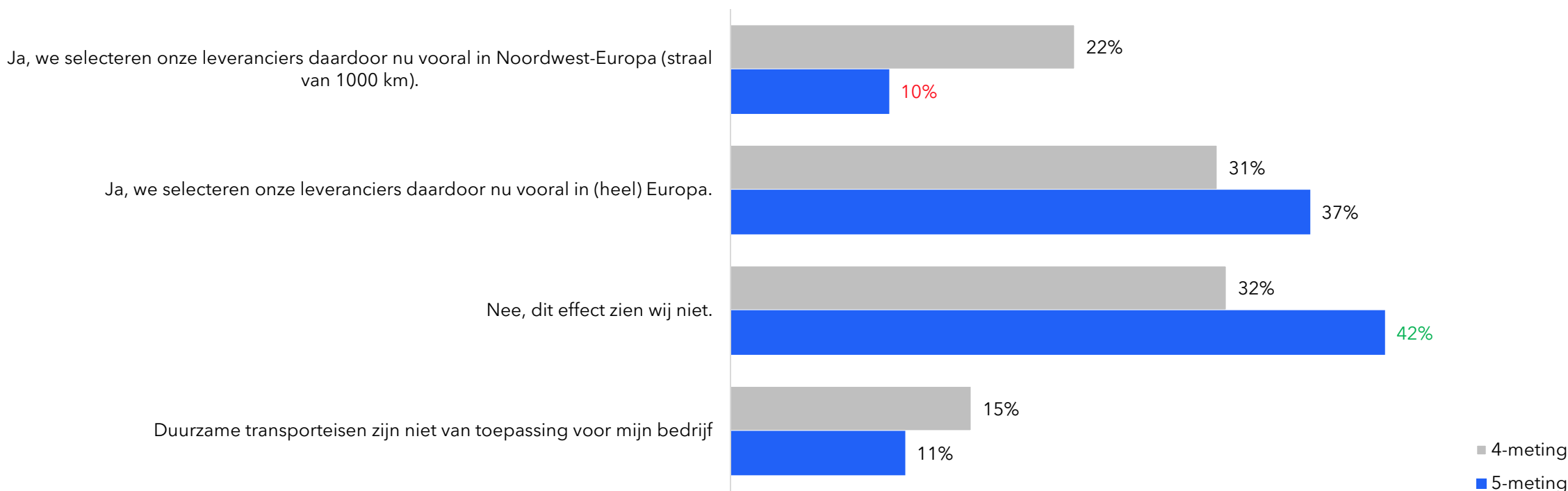
5. EISEN VANUIT DE KETEN & ESG-CRITERIA

Vraag: Rondom welke thema's stelt u verduurzamingseisen aan de (toe)leveranciers waar u zaken mee doet?

In vergelijking met vorig jaar zijn er minder bedrijven die door duurzame transporteisen leveranciers dichterbij huis (moeten) zoeken.

NADRUK DUURZAME THEMA'S

Vraag: Leiden de duurzame transporteisen van grote afnemers, zoals overheid en multinationals, in verband met de carbon footprint, ertoe dat u leveranciers dichterbij moet zoeken?

Agenda

1.

Achtergrond

2.

Houding omtrent
verduurzaming

3.

Gedrag omtrent
verduurzaming

4.

Impact van
verduurzaming

5.

Eisen vanuit de keten &
ESG-criteria

6.

Geopolitieke onrust

7.

Overheidsbeleid
omtrent duurzaamheid

8.

Financiëring en rol van
financiële instellingen

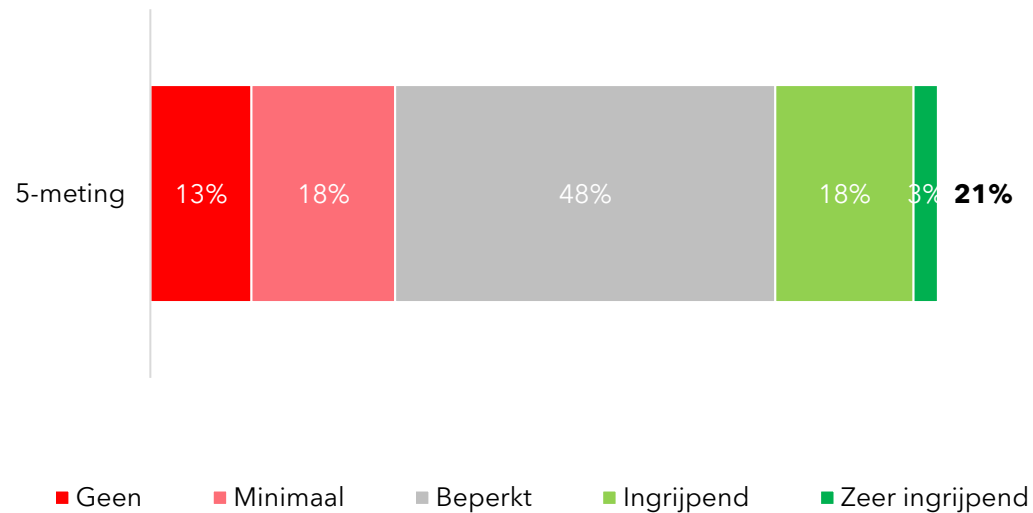
Leeswijzer

INTRO GEOPOLITIEKE ONRUST

Geopolitieke thema's komen steeds vaker in het nieuws. Denk hier bijvoorbeeld aan de spanningen tussen de VS en China, de oorlog in Oekraïne of de oorlog in Gaza. Ook de politieke verschuivingen in Europa komen veelvuldig aan bod.

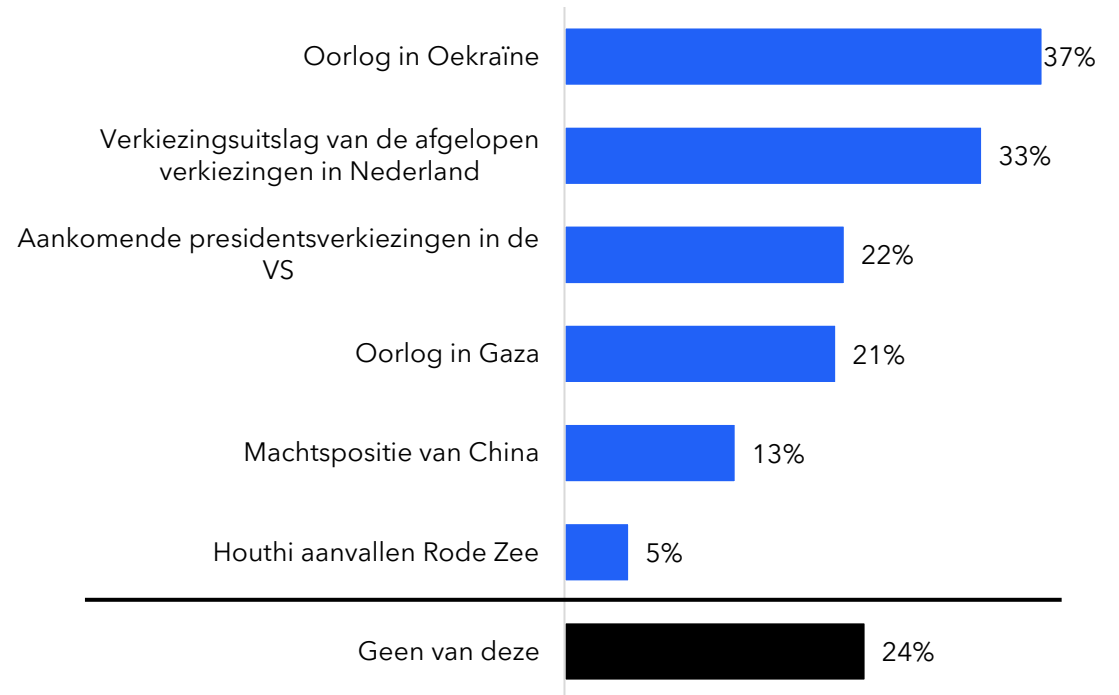
1 Op de 5 denkt dat geopolitieke spanningen van invloed zullen zijn op hun bedrijfsvoering. De oorlog in Oekraïne en de verkiezingsuitslag in Nederland hebben de grootste invloed.

MATE VAN INVLOED

Vraag: In welke mate verwacht u dat deze ontwikkelingen invloed zullen hebben op uw bedrijfsvoering?

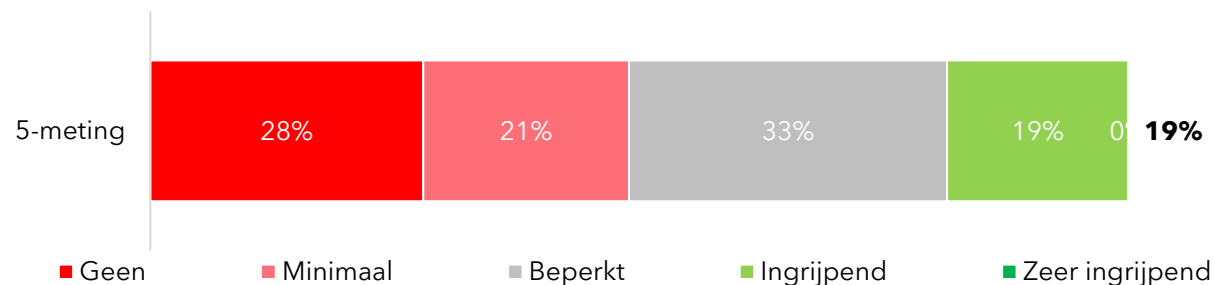
INVLOED GEOPOLITIEKE SITUATIES

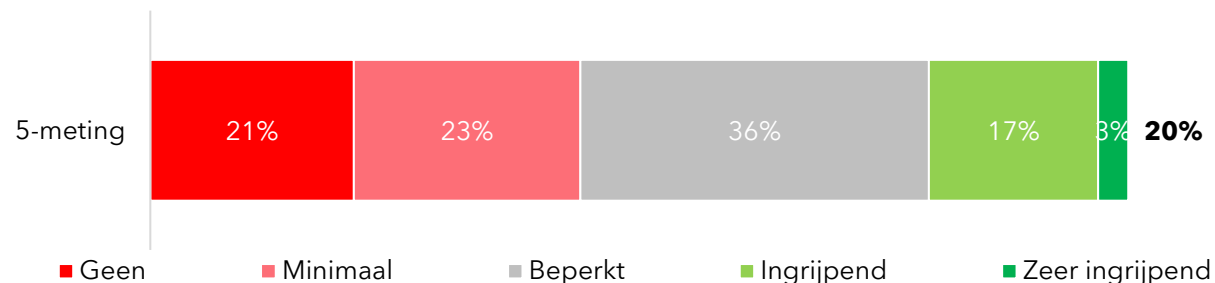
Vraag: Welke van de volgende situaties verwacht u dat de grootste invloed zal hebben op uw bedrijfsvoering?

1 Op de 5 geeft aan erg afhankelijk te zijn van leveranciers uit onrustige gebieden. Er vormt zich geen eenduidig beeld van de gangbare toeleveringsstrategie.

MATE VAN AFHANKELIJKHEID LEVERANCIERS ONRUSTIGE GEBIEDEN

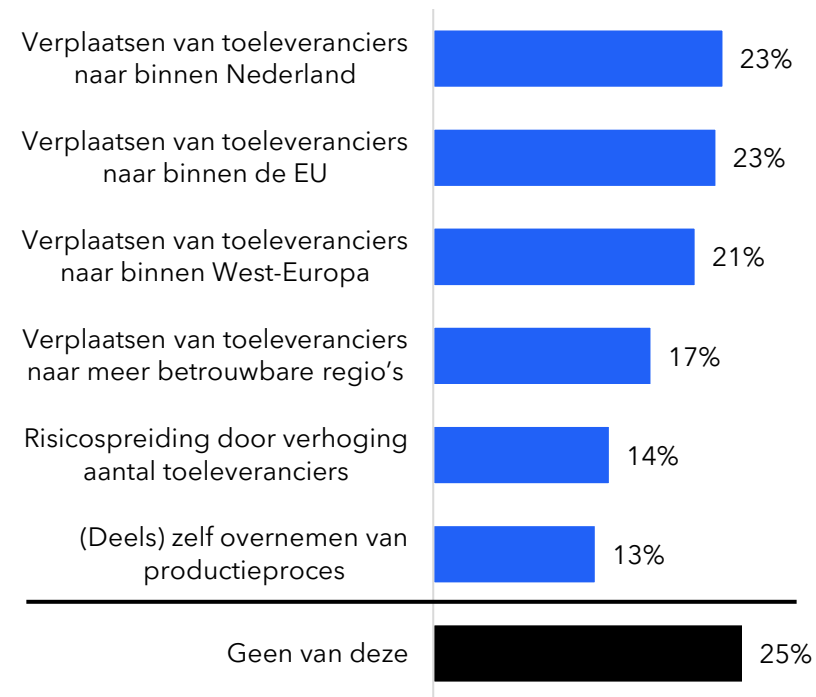

MATE VAN AANPASSING TOELEVERINGSSTRATEGIE

Vraag: In welke mate heeft uw bedrijf te maken met leveranciers uit gebieden waar maatschappelijke onzekerheid heerst?
 Vraag: In welke mate wordt de toeleveringsketen strategie binnen uw bedrijf aangepast wanneer de zekerheid van uw toeleveringen afhankelijk is van gebieden waar maatschappelijke onzekerheid heerst?

AANPASSEN TOELEVERINGSSTRATEGIE

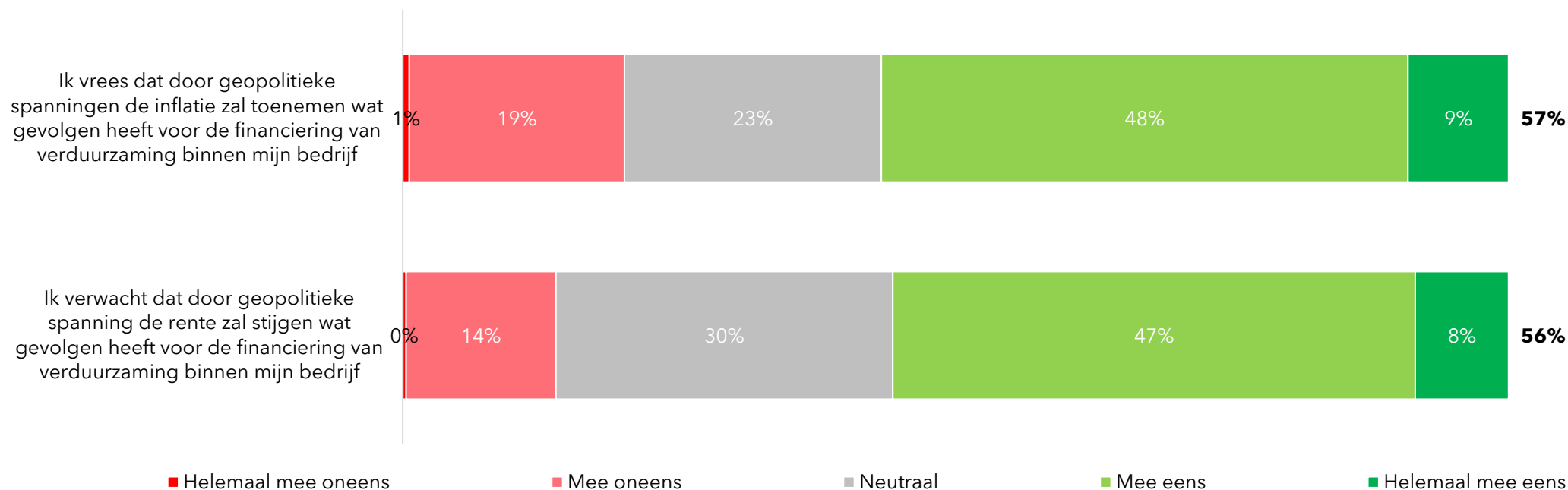

Vraag: Op welke manier wordt de toeleveringsketen strategie binnen uw bedrijf aangepast?

Base: Indien de toeleveringsketen strategie wordt aangepast (n=100)

Een ruime meerderheid verwacht dat door geopolitieke spanningen zowel de inflatie als de rente zal toenemen.

INVLOED GEOPOLITIEKE SPANNINGEN

Agenda

1.

Achtergrond

2.

Houding omtrent
verduurzaming

3.

Gedrag omtrent
verduurzaming

4.

Impact van
verduurzaming

5.

Eisen vanuit de keten &
ESG-criteria

6.

Geopolitieke onrust

7.

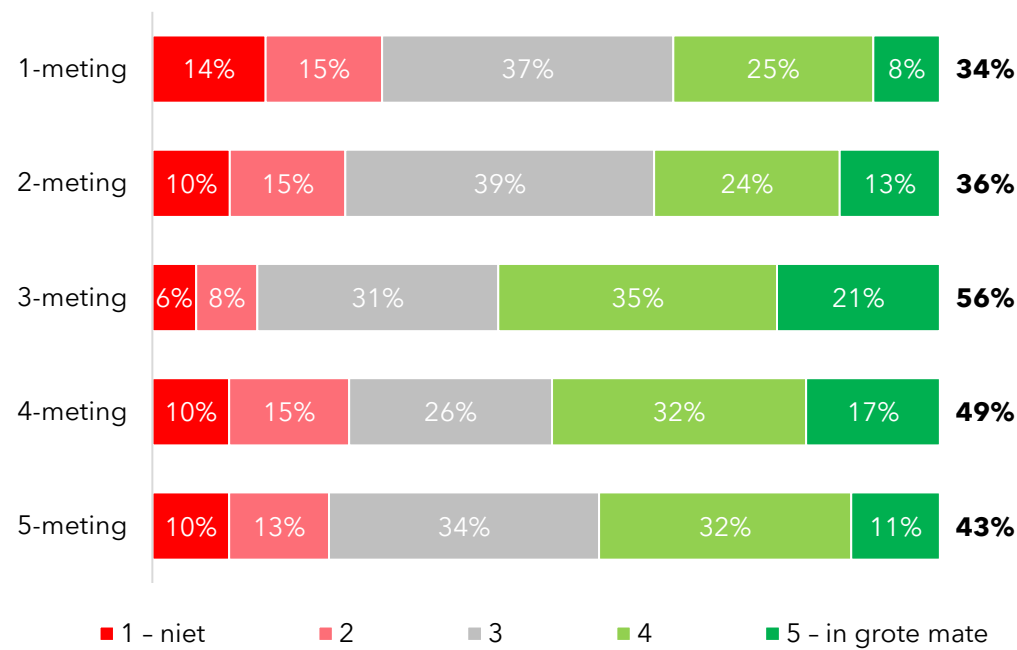
Overheidsbeleid
omtrent duurzaamheid

8.

Financiëring en rol van
financiële instellingen

De mening ten aanzien van de rol van overheidsbeleid in relatie tot verduurzaming is ongewijzigd. Subsidie wordt gezien als het belangrijkste middel van de overheid voor de verduurzaming van het bedrijfsleven.

MATE VAN OVERHEIDSINVLOED

Vraag: In welke mate heeft overheidsbeleid een rol in gespeeld in de verduurzaming van uw bedrijf?

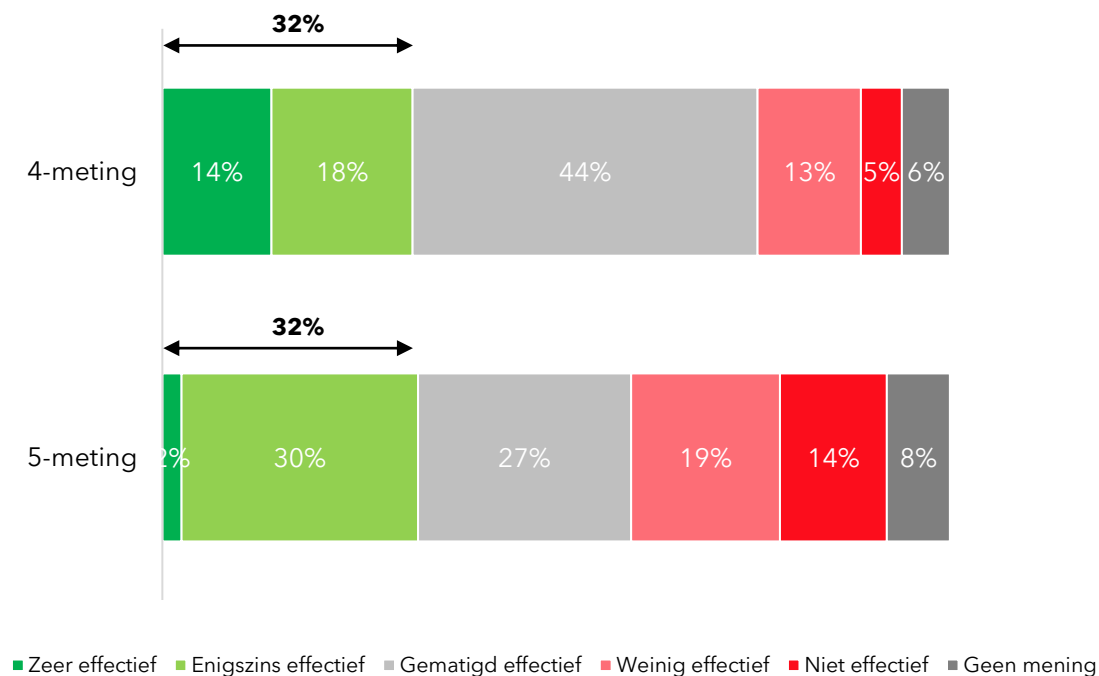
ROL VAN DE OVERHEID

	1-meting	2-meting	3-meting	4-meting	5-meting
Subsidies verstrekken	45%	45%	37%	50%	49%
Zorgen voor een gelijk speelveld in Europa	38%	40%	33%	40%	41%
Kaders en normen stellen	-	-	32%	31%	29%
Betrouwbaar beleid opstellen met weinig veranderingen	33%	27%	27%	27%	25%
Investeren in kennisoverdracht	29%	30%	27%	31%	22%
Milieubelastingen en -heffingen opleggen	-	-	22%	23%	21%
Draagvlak genereren	31%	38%	27%	31%	20%
Ik zie hierin geen rol voor de overheid	8%	3%	3%	6%	3%

Vraag: Welke rol kan de overheid volgens u spelen bij het verduurzamen van het bedrijfsleven?

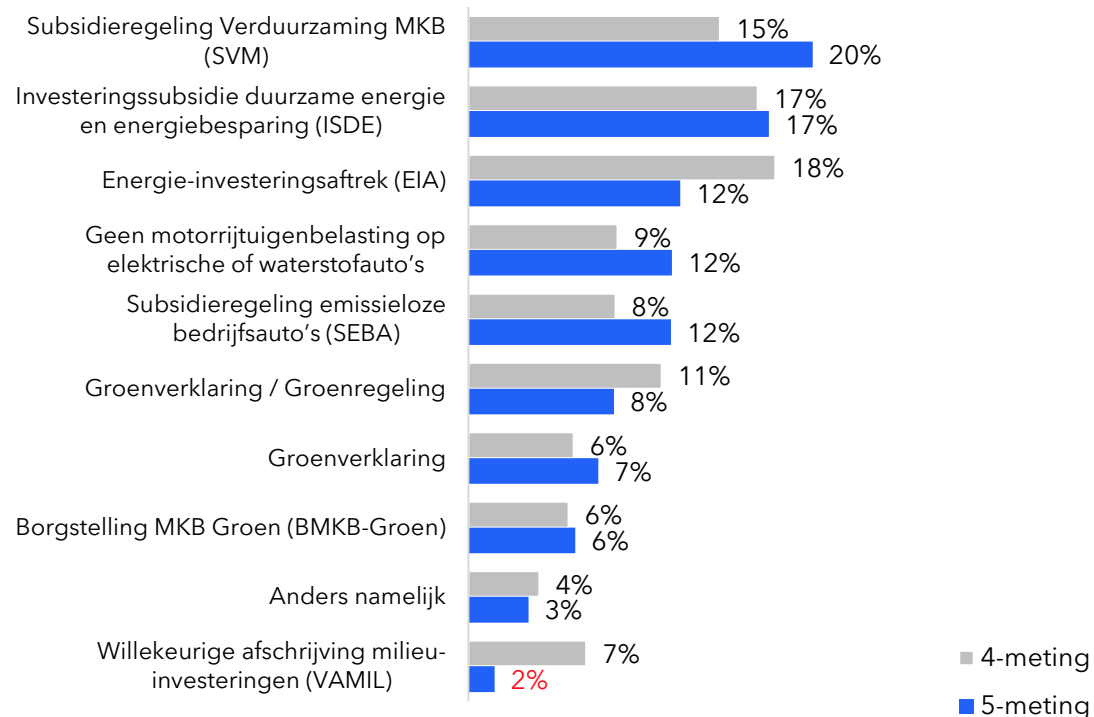
1 Op de 3 vindt het duurzaamheidsbeleid van de Nederlandse overheid effectief. Deze mening is ongewijzigd.

EFFECTIVITEIT DUURZAAMHEIDSBELEID

Vraag: Vindt u het duurzaamheidsbeleid van de Nederlandse regering effectief?

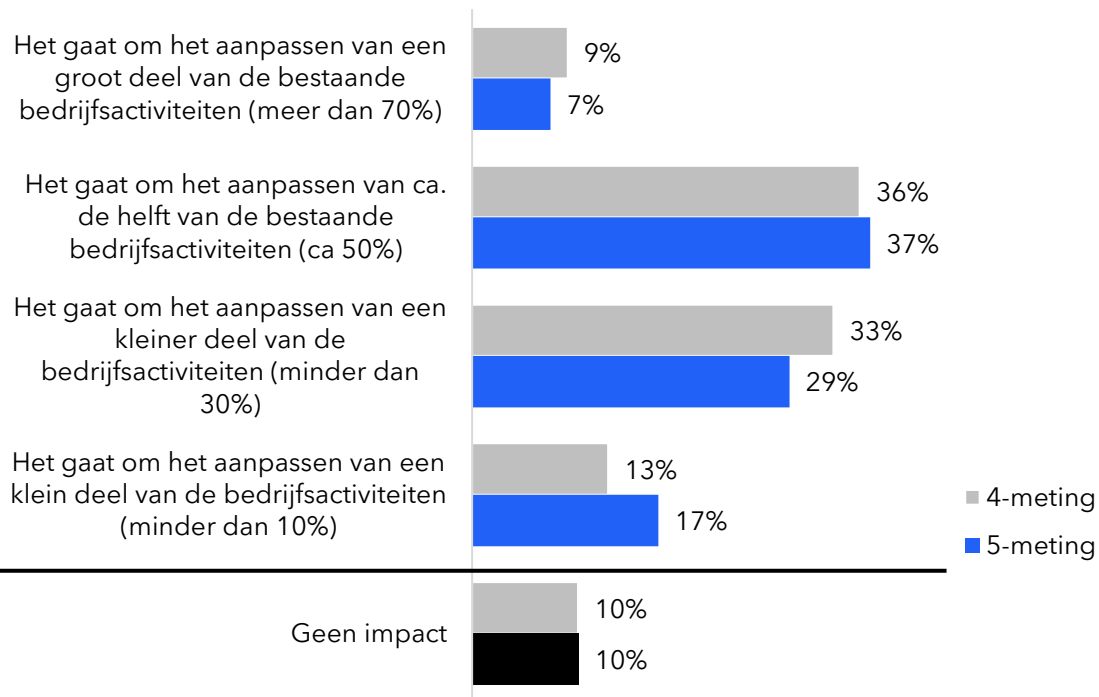
STIMULATIE VAN OVERHEIDSREGELINGEN

Vraag: Welke overheidsregeling werkt het meest stimulerend voor uw verduurzaming?

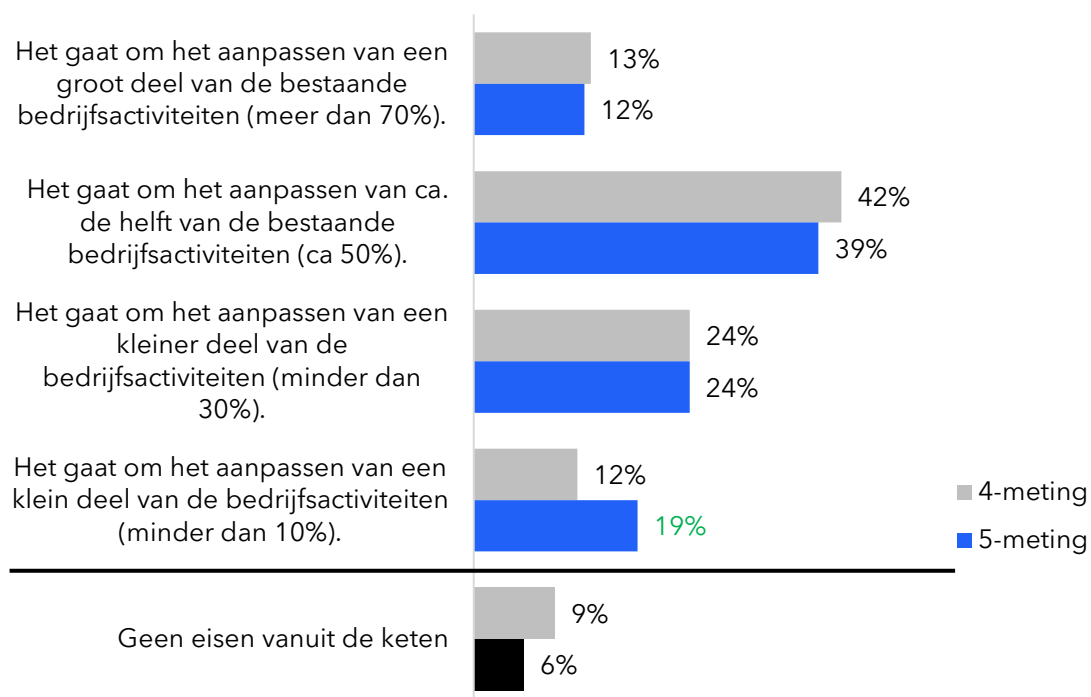
Voor 2 op de 3 bedrijven geldt dat de impact van overheidsregels rondom verduurzaming impact heeft op 30%-50% van de bedrijfsactiviteiten. Dit is vergelijkbaar met de impact van de eisen vanuit de keten.

IMPACT OVERHEIDSREGELS

Vraag: Hoe groot is de impact op uw bedrijfsmodel als gevolg van de overheidsregels rondom verduurzaming?

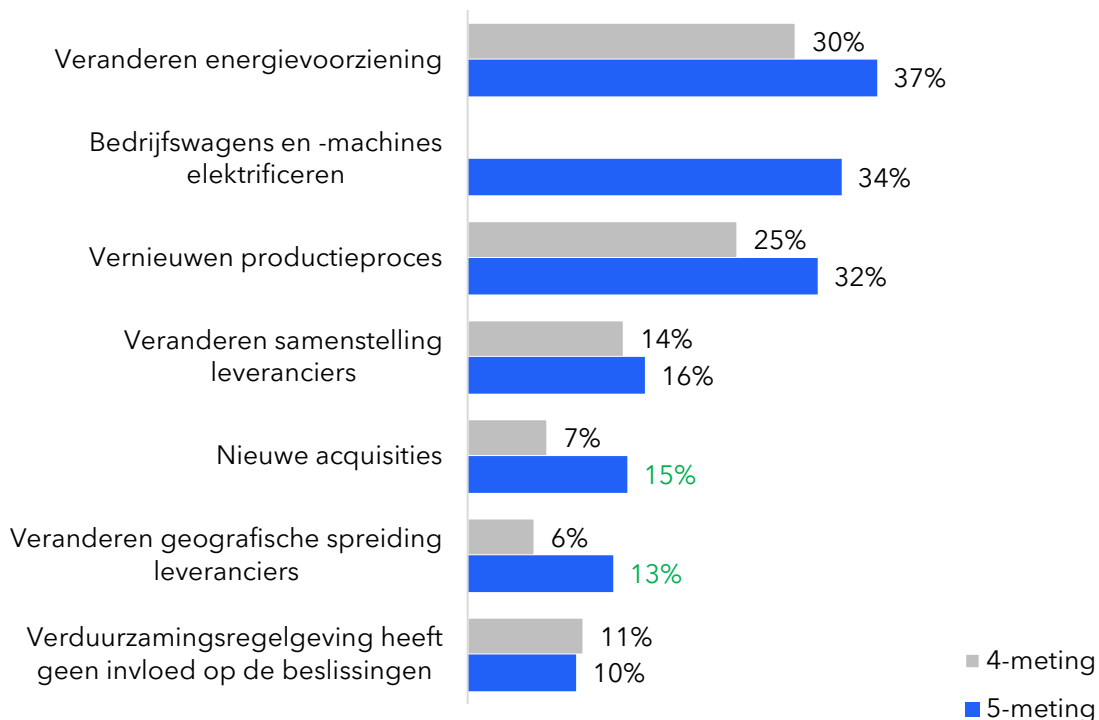
IMPACT EISEN VANUIT DE KETEN

Vraag: Hoe groot is de impact op uw bedrijfsmodel als gevolg van de eisen vanuit de keten rondom verduurzaming?

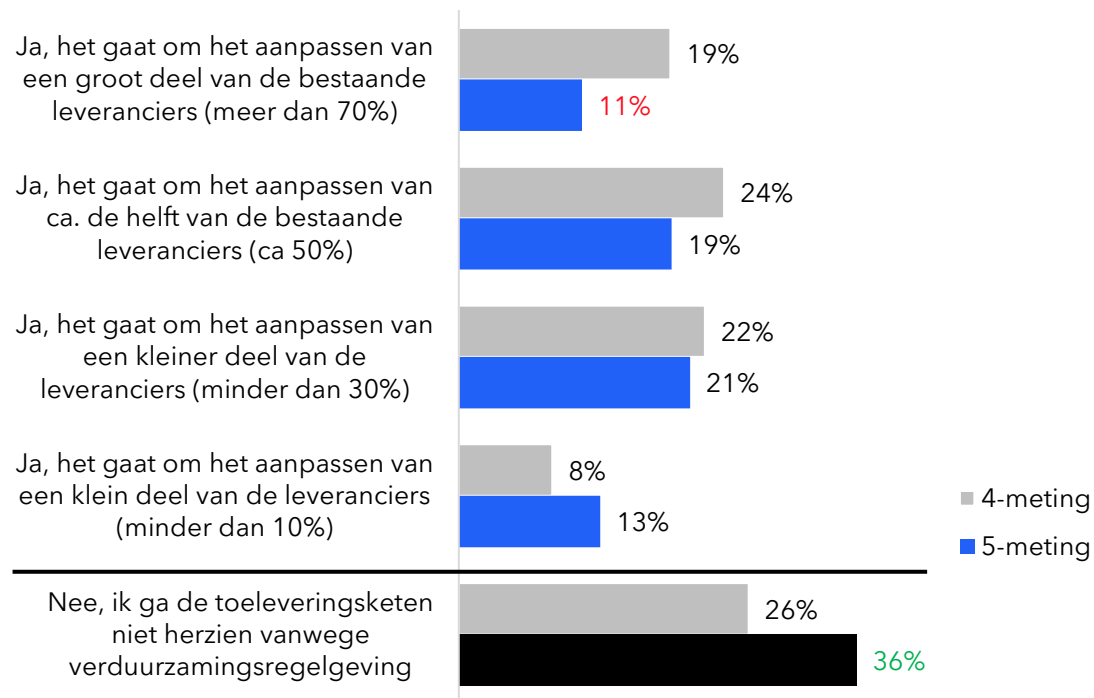
Vergeleken met vorig jaar geeft een minder groot gedeelte van de bedrijven aan de toeleveringsketen niet te gaan herzien vanwege de verduurzamingsregelgeving.

WAAROP INZETTEN

Vraag: Waar gaat u het meest op inzetten als gevolg van verduurzamingsregelgeving?

HERZIEN VAN TOELEVERINGSKETEN

Vraag: Gaat u uw toeleveringsketen herzien vanwege de verduurzamingsregelgeving? Zo ja, met hoeveel impact?

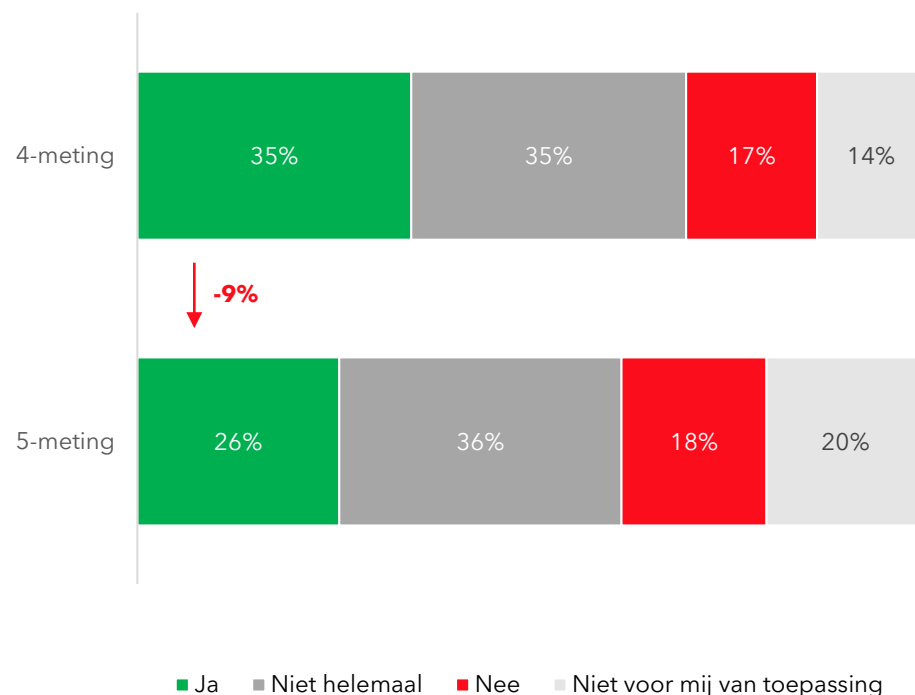
De invloed van de IMVO-wetgeving lijkt minder groot geacht te worden dan een jaar geleden. Verder wordt het belang van een consistent overheidsbeleid duidelijk gemaakt.

STELLINGEN - ROL VAN DE OVERHEID

	1-meting	2-meting	3-meting	4-meting	5-meting
De overheid moet een consistent beleid opstellen en uitvoeren met weinig veranderingen (betrouwbare overheid)	-	-	-	-	77%
Verduurzaming van het bedrijfsleven gaat beter als de overheid voor een gelijk speelveld zorgt	70%	65%	70%	71%	65%
Nederland versterkt haar concurrentiepositie als gevolg van nationale regelgeving rondom verduurzaming	-	-	-	58%	59%
De overheid moet leidend zijn bij verduurzaming, niet bedrijven	57%	53%	60%	60%	56%
Duurzaam ondernemen moet vanuit de overheid aan bedrijven worden opgelegd	50%	47%	56%	58%	55%
De IMVO-wetgeving, die stelt dat bedrijven rekening moeten houden met zaken op het gebied van mensenrechten, werkomstandigheden en milieu in de gehele keten, leidt tot een versnelling van verduurzamingsmaatregelen binnen mijn bedrijf	-	-	-	56%	44%

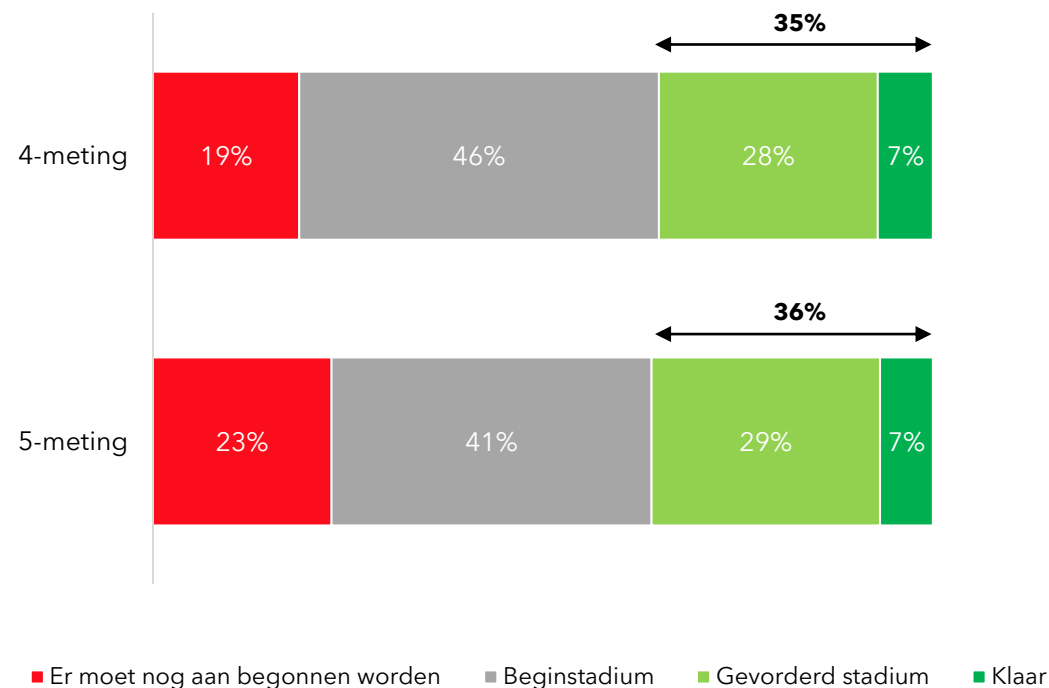
Vergeleken met een jaar geleden is een daling te zien in het aandeel bedrijven dat klaar is om de taxonomieregels voor duurzame verslaglegging toe te passen.

KLAAR VOOR TOEPASSING TAXONOMIEREGELS

Vraag: Is uw bedrijf klaar om de taxonomieregels voor duurzame verslaglegging en de EU-richtlijn CSRD toe te passen vanaf wanneer dit verplicht wordt (al dan niet gedreven door uw opdrachtgevers die aan deze eisen moeten voldoen)?

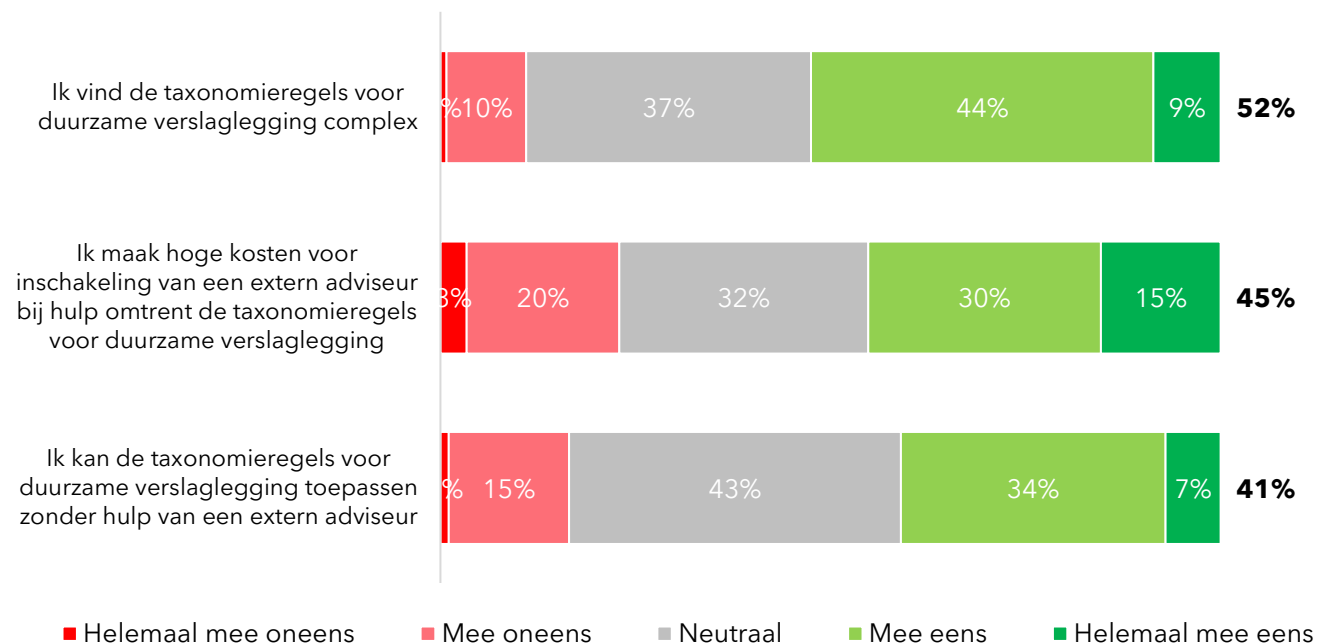
TRANSITIEPLAN

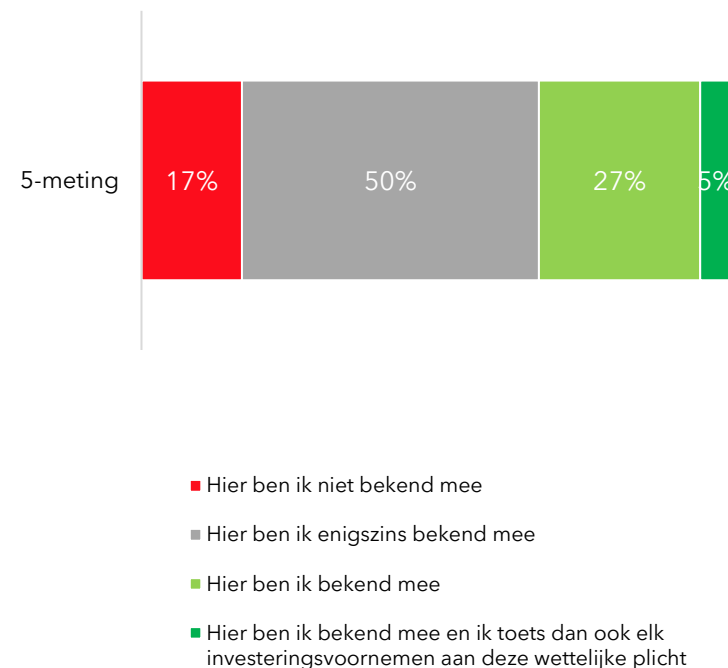
Vraag: Hoe ver bent u met een transitieplan voor uw bedrijf, gerelateerd aan de nieuwe taxonomieregels voor duurzame verslaglegging?

Ca. de helft vindt deze taxonomieregels voor duurzame verslaglegging dan ook complex en maakt kosten voor een extern adviseur om deze toe te kunnen passen.

STELLINGEN TAXONOMIEREGELS

BEKENDHEID ENERGIEBESPARINGSPLICHT

Vraag: In hoeverre bent u bekend met de Energiebesparingsplicht?

Agenda

1.

Achtergrond

2.

Houding omtrent
verduurzaming

3.

Gedrag omtrent
verduurzaming

4.

Impact van
verduurzaming

5.

Eisen vanuit de keten &
ESG-criteria

6.

Geopolitieke onrust

7.

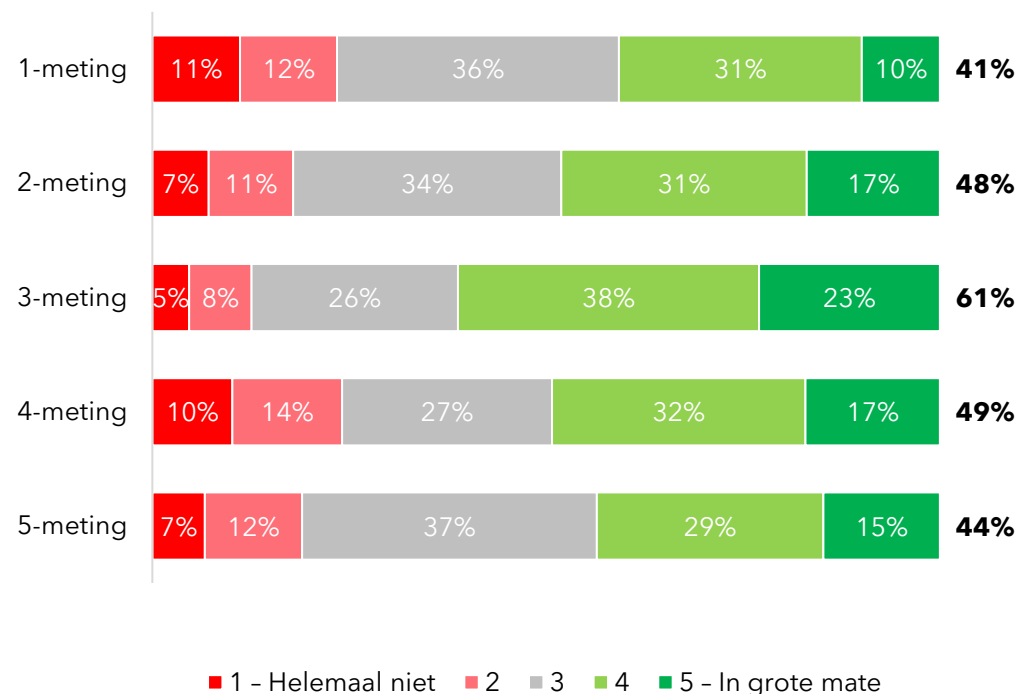
Overheidsbeleid
omtrent duurzaamheid

8.

Financiëring en rol van
financiële instellingen

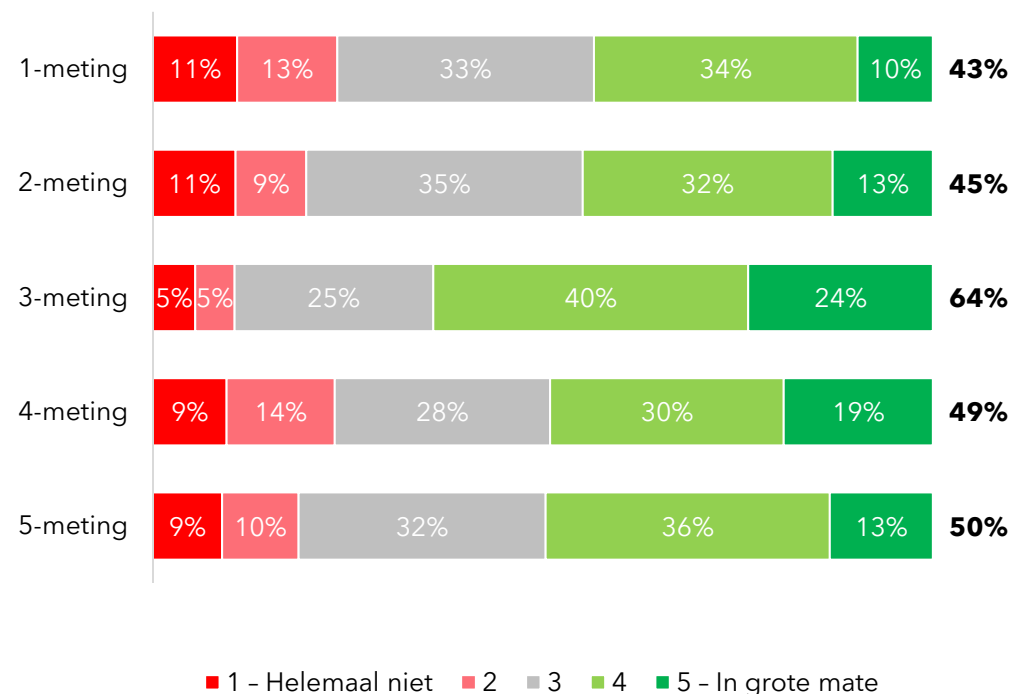
Verduurzaming blijft voor bijna de helft afhankelijk van de financiële situatie. Ook geeft de helft aan dat financiering noodzakelijk is voor verduurzaming. Dit beeld is stabiel vergeleken met een jaar geleden.

INVLOED FINANCIËLE SITUATIE

Vraag: In hoeverre hangt het verduurzamen van uw bedrijf af van de financiële situatie van uw bedrijf?

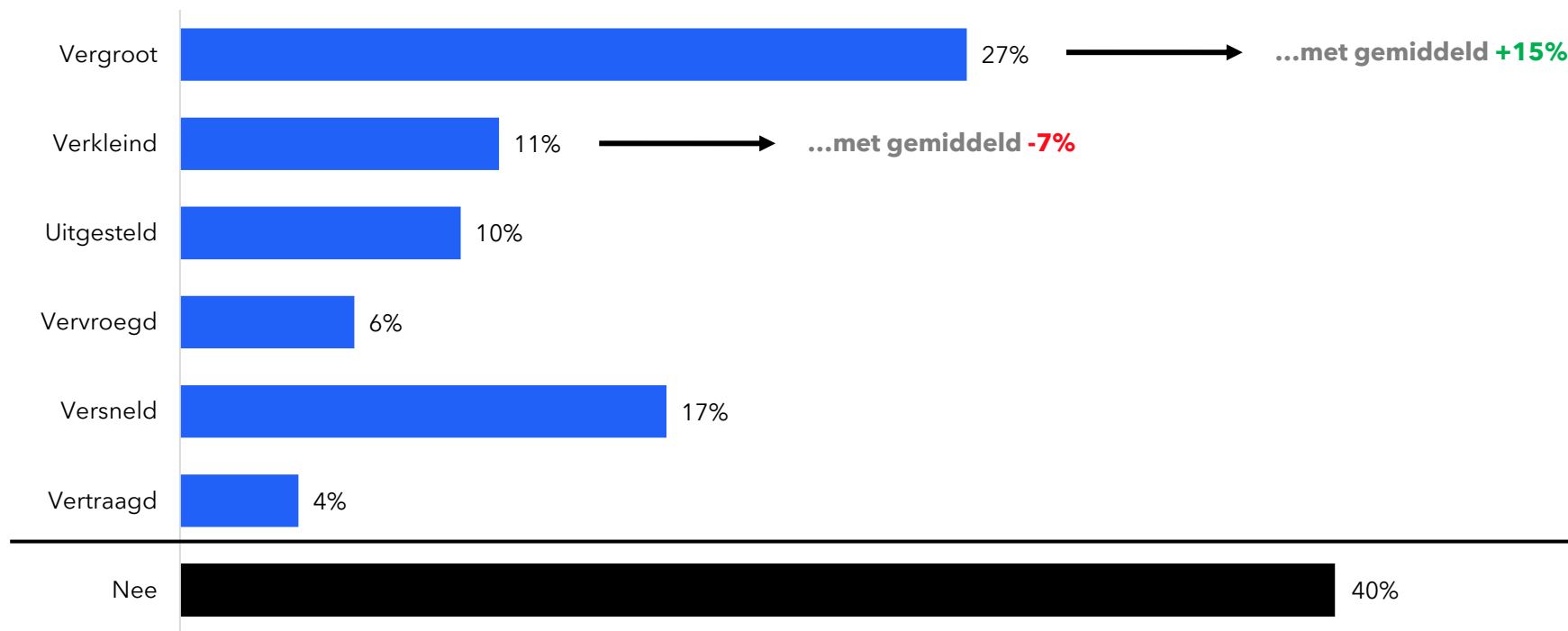
NOODZAAK FINANCIERING / INVESTERING

Vraag: Is financiering/investering noodzakelijk voor uw bedrijf om te verduurzamen?

6 Op de 10 geeft aan dat het afgelopen jaar veranderingen zijn aangebracht in de (voorgenomen) verduurzamingsinvesteringen. Het merendeel geeft aan dat deze vergroot zijn.

VERANDERING VERDUURZAMINGSINVESTERINGEN

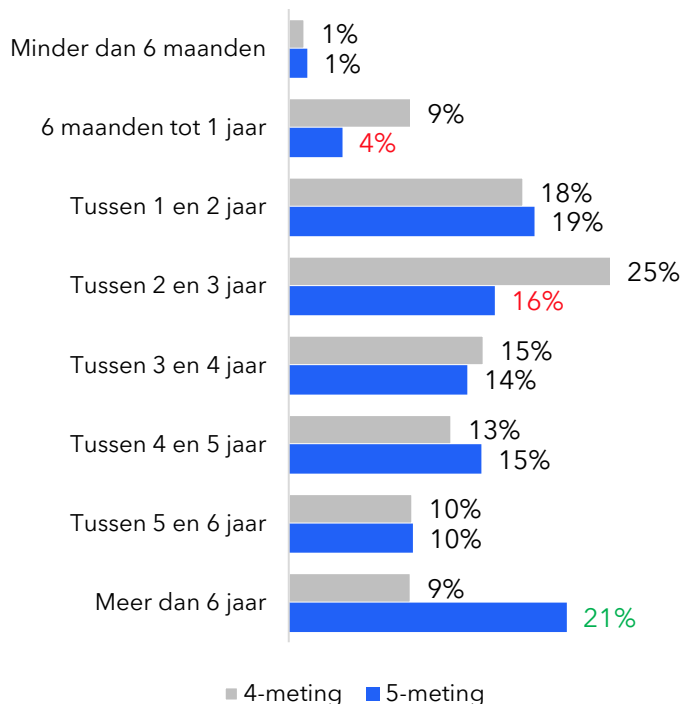

Men geeft aan dat het budget voor verduurzaming voor de komende 2 jaar (als percentage van de omzet) **17,3%** is. Tijdens de 4-meting was dit **26,7%**.

Vraag: Heeft u in het afgelopen jaar veranderingen aangebracht in de (voorgenomen) verduurzamingsinvesteringen van uw bedrijf?
Vraag: In het geval van vergroot/verkleind: Met hoeveel %?

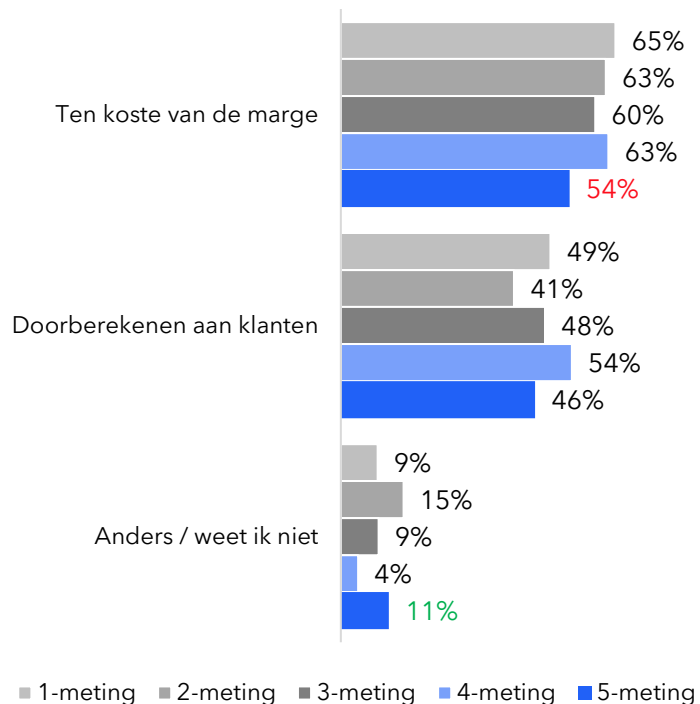
De terugverdientijd voor een duurzame investering lijkt te zijn toegenomen vergeleken met vorig jaar. Minder bedrijven laten een investering ten koste van de marge gaan.

TERUGVERDIENTIJD

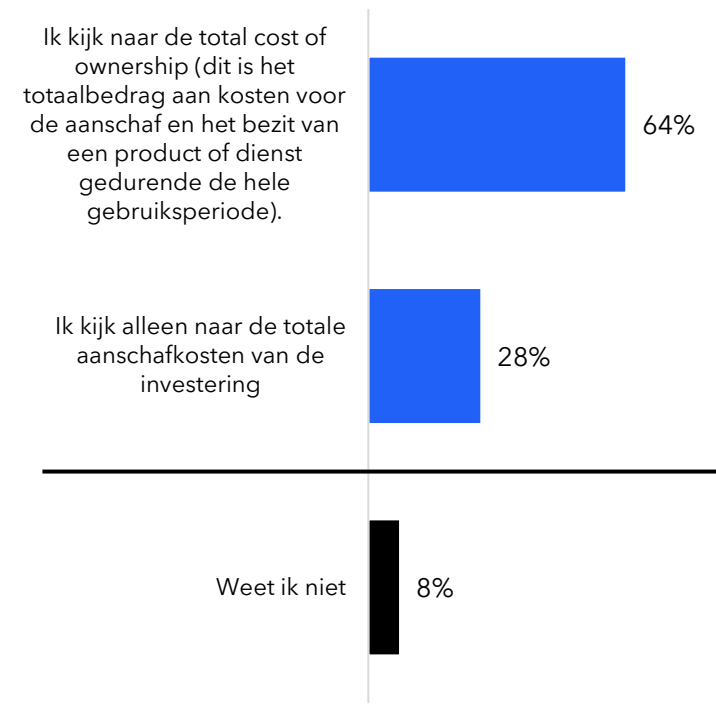
Vraag: Wat is nu de terugverdientijd van uw investering gemiddeld?

VERDELING VAN DE KOSTEN

Vraag: Hoe verwacht u de kosten voor verduurzamingsinvesteringen te verdelen (in uw bedrijf, of in uw branche)?

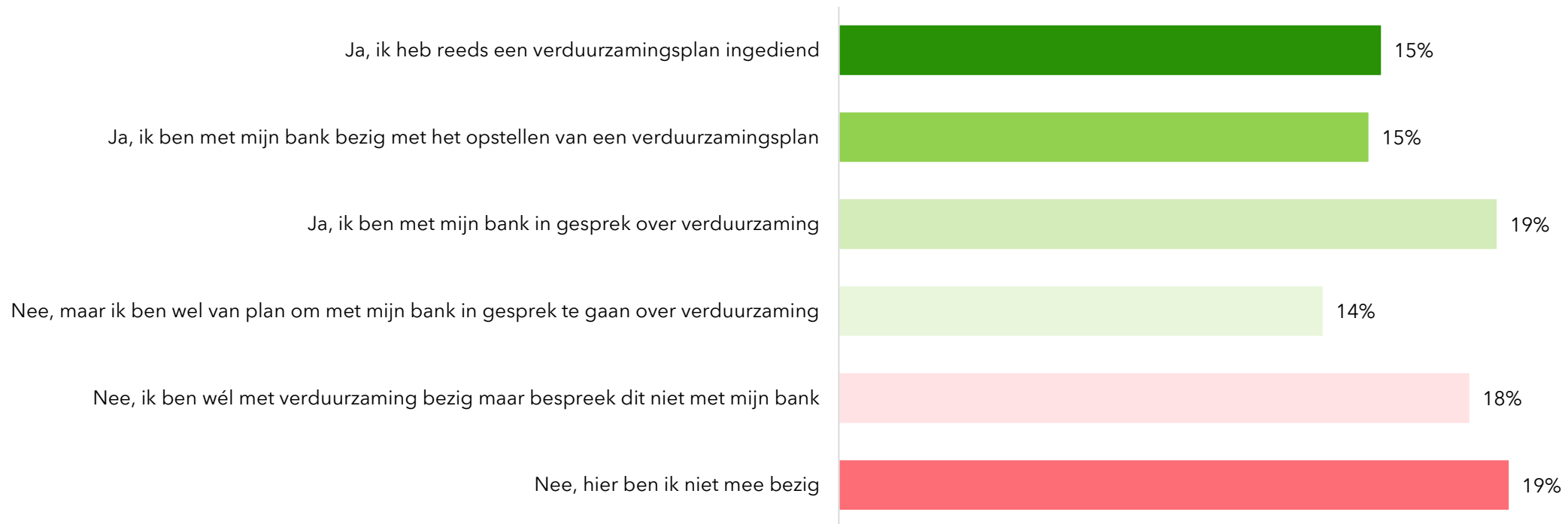
BEREKENING VAN DE KOSTEN

Vraag: Hoe berekent u de kosten voor een duurzaamheidsinvestering?

Ongeveer de helft is samen met een bank/financiële instelling bezig met de verduurzaming van het bedrijf. 60% is bezig met een verduurzamingsplan of heeft deze al ingediend.

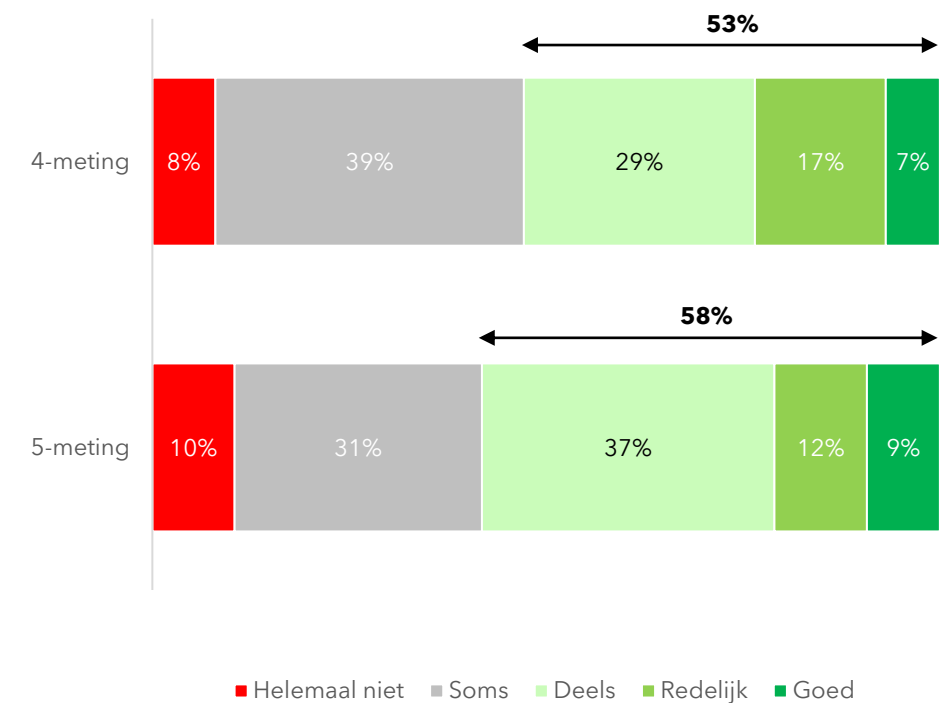
SAMENWERKING MET FINANCIËLE INSTELLING / BANK

Vraag: Bent u reeds samen met een financiële instelling / uw bank bezig met verduurzaming van uw bedrijf?

Het verstrekking van financiering is het belangrijkste waarbij financiële instellingen kunnen helpen. Dit ligt het hoogst van alle voorgaande jaren.

INVLOED HULP FINANCIËLE INSTELLINGEN

Vraag: In hoeverre kunnen financiële instellingen u helpen met de verduurzaming van uw bedrijf?

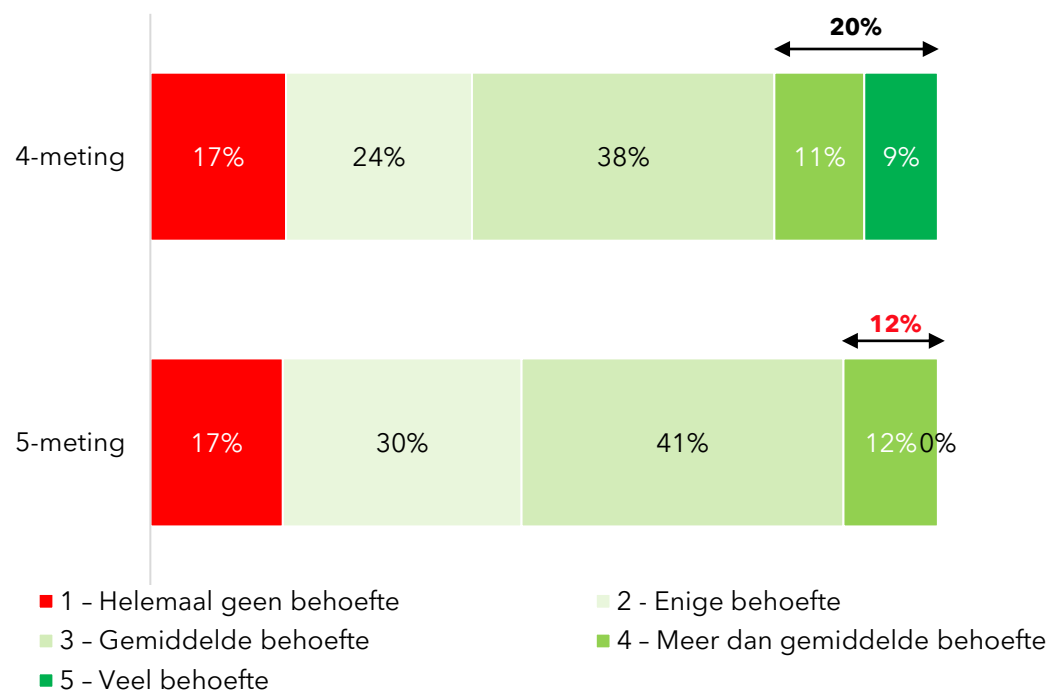
HOE KUNNEN FINANCIËLE INSTELLINGEN HELPEN

	1-meting	2-meting	3-meting	4-meting	5-meting
Verstrekking van financiering	36%	36%	29%	43%	48%
Informatie over financieringsmogelijkheden	28%	27%	29%	39%	29%
Advies rond een nieuwe bedrijfsstrategie	16%	23%	21%	30%	22%
Advies rond een nieuw verdienmodel	24%	24%	18%	30%	22%
Informatie over financieringseisen	24%	29%	21%	35%	18%
Advies over groeimogelijkheden in mijn branche	20%	22%	20%	21%	15%
Begeleiding bij het vinden van de juiste financiering	21%	25%	20%	25%	15%
Tips en tricks over duurzaamheid	32%	32%	35%	31%	14%
Inspiratie rondom trends en ontwikkelingen	24%	21%	21%	21%	12%

Vraag: Hoe kunnen financiële instellingen u helpen met de verduurzaming van uw bedrijf?
Base: Indien men denkt dat financiële instellingen kunnen helpen (n=81)

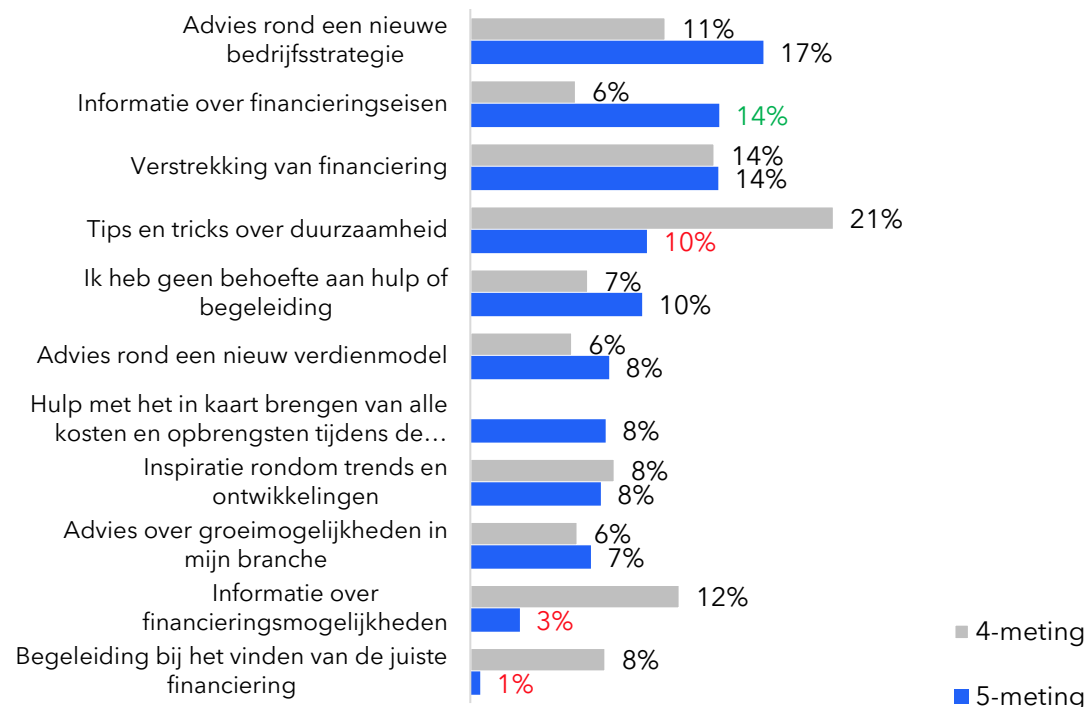
De behoefte aan hulp bij de financiering voor verduurzaming is gedaald. Voor de bedrijven die hier wel behoefte aan hebben, is de behoefte aan informatie rondom financieringseisen gestegen t.o.v. vorig jaar.

BEHOEFTE AAN BEGELEIDING

Vraag: In hoeverre heeft u behoefte aan meer hulp of begeleiding bij de financieringen op het gebied van duurzaamheid van uw bedrijf?

WAAR LIGT DEZE BEHOEFTE

Vraag: Waar ligt uw grootste behoefte met betrekking tot hulp of begeleiding rondom financieringen?
 Base: Indien er minimaal enige behoefte is aan begeleiding (n=71)

De bank en de financieel adviseur zijn de meest geliefde bronnen voor informatie over financiering rondom verduurzaming. De populariteit van de financieel adviseur is toegenomen in vergelijking met voorgaande jaren.

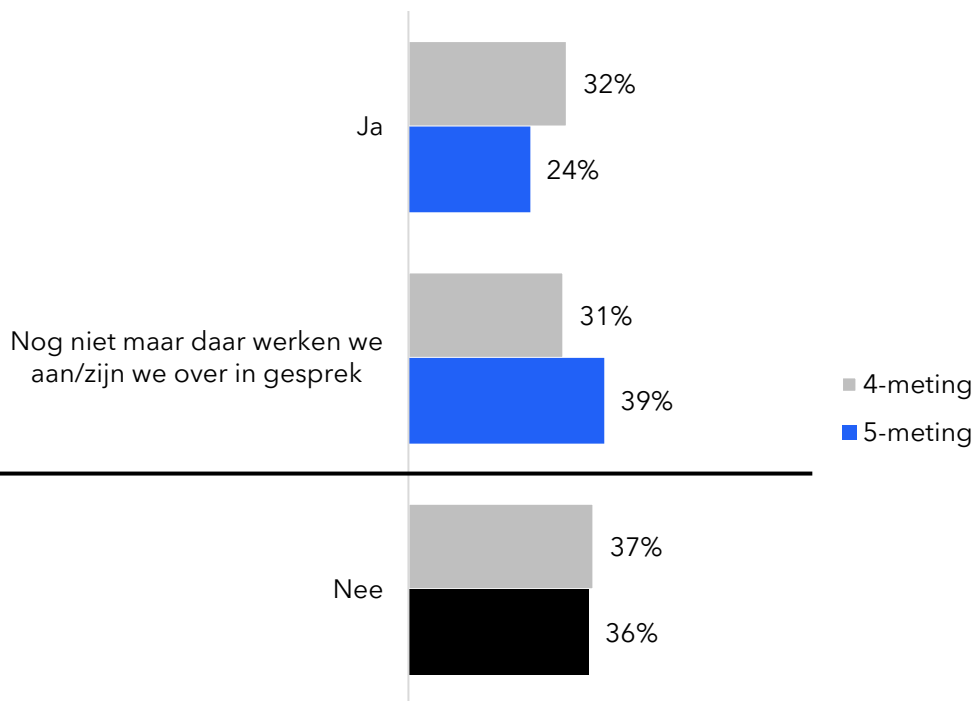
INFORMATIEBRONNEN

	1-meting	2-meting	3-meting	4-meting	5-meting
Bank	26%	24%	28%	34%	39%
Financieel adviseur	33%	24%	31%	29%	38%
Internet	40%	34%	29%	30%	28%
Overheid	26%	29%	29%	25%	26%
Adviseur/consultant	24%	28%	24%	22%	23%
Accountant	16%	25%	23%	26%	23%
Branchevereniging	30%	32%	21%	26%	21%
Andere ondernemers	18%	19%	22%	16%	18%
Geen	10%	10%	4%	8%	6%

Vraag: Welke informatiebronnen raadpleegt u het liefst om de kennis binnen uw bedrijf te vergroten over de financieringsmogelijkheden die bestaan voor zakelijke verduurzaming?

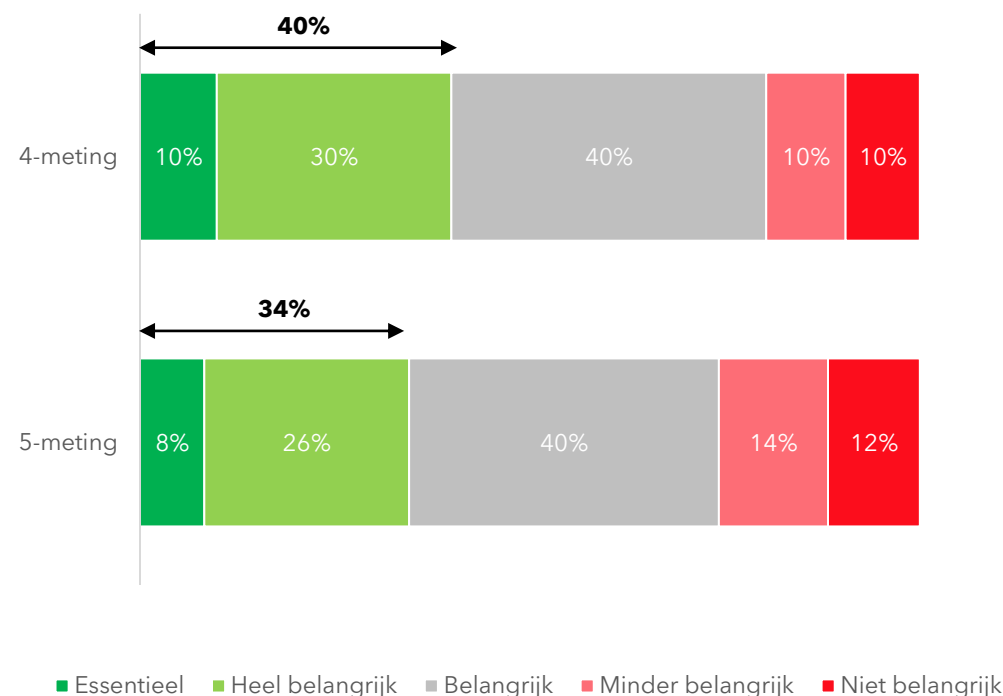
Een kwart van de bedrijven geeft aan reeds gebruik te maken van rentekorting. Voor zo'n 1 op de 3 is rentekorting heel belangrijk tot essentieel.

GEBRUIK RENTEKORTING

Vraag: Maakt u al gebruik van rentekorting door de bank voor uw verduurzaming?

BELANG RENTEKORTING

Vraag: Hoe belangrijk is het verlenen van rentekorting door de bank voor uw verduurzaming?

4 Op de 10 geeft aan dat men bepaalde duurzame investeringen nu niet doet omdat de maandlasten te hoog zijn, maar dat ze deze wel zouden doen als de looptijd langer zou zijn en dus de maandlasten lager.

STELLING MAANDLASTEN

“Bepaalde duurzaamheidsinvesteringen doe ik nu niet omdat de maandlasten van de financiering te hoog zijn. Als de bank de looptijd van de financiering verlengt en hiermee de maandlasten lager worden, zou ik deze investering wel doen.”

